

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Právnická fakulta

Tereza Mašková

**Nařízení Brusel I a jiné procesní předpisy evropského mezinárodního práva
soukromého
(z pohledu ochrany spotřebitele)**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bc. Jan Brodec, LL.M., Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování: 13. 11. 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 13. 11. 2012

Tereza Mašková

Ráda bych poděkovala vedoucímu své diplomové práce, panu JUDr. Bc. Janu Brodčovi, LL.M., Ph.D. za vstřícné jednání a podnětné vedení práce a také své rodině a přátelům za všestrannou podporu v průběhu celého studia.

Seznam zkratek

Bruselská úmluva	Bruselská úmluva o soudní příslušnosti a uznání a výkonu rozsudků ve věcech občanských a obchodních
EET	Evropský exekuční titul pro nesporné nároky
EP	Evropský parlament
EPR	Evropský platební rozkaz
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
Komise	Evropská komise
Luganská úmluva I	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 16. září 1988
Luganská úmluva II	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 15. října 2007
LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
Nařízení Brusel I	Nařízení EP a Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení Řím I	Nařízení EP a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
Návrh	Návrh nařízení Evropského parlamentu a rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, KOM(2010)748
Nařízení o EET	Nařízení EP a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Nařízení o EPR	Nařízení EP a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu
Nařízení o DN	Nařízení EP a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích
Nový ZMPS	Zákon č. 92/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
Římská úmluva	Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (1980)
SD EU	Soudní dvůr Evropské unie
SES	Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Současný ZMPSaP	Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
Ústava	Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Obsah

Úvod	1
1. Civilní právo procesní pod vlivem evropské integrace.....	3
1.1 Význam europeizace civilního procesu	5
1.2 Instrumenty sjednocení	6
2. Pojetí ochrany spotřebitele v evropském civilním právu procesním	8
2.1 Pojem spotřebitele.....	9
2.2 Důvody zvláštní ochrany a ochranné mechanismy.....	10
2.3 Způsoby řešení sporů	11
2.4 Současné tendence	12
3. Zvláštní ochrana dle Nařízení Brusel I.....	14
3.1 Základní charakteristika a význam Nařízení Brusel I.....	14
3.2 Postavení speciální pravomoci v systému	14
3.3 Konstrukce procesní ochrany.....	16
3.4 Pojetí spotřebitelských smluv dle Nařízení Brusel I.....	17
3.4.1 Věcná působnost čl. 15 Nařízení Brusel I	17
3.4.2 Osobní působnost čl. 15 Nařízení Brusel I.....	18
3.4.3 Místně-situační působnost čl. 15	19
3.4.4 Problematika zaměření činnosti	20
3.4.5 Problematika kauzality a nezbytnosti uzavření smlouvy na dálku.....	23
3.5 Základní pravidla pro určení soudní pravomoci – čl. 16, 17	26
3.5.1 Omezení prorogace a derogace – čl. 17	28
3.6 Pravomoc soudů založená účastí žalovaného	31
3.7 Mechanismy ochrany v oblasti uznání a výkonu rozhodnutí pravomoci	33
3.7.1 Důsledky porušení předpisů o speciální pravomoci.....	34
3.8 Revize Nařízení Brusel I a její dopady na oblast ochrany slabší strany	35
4. Zvláštní ochrana dle Bruselské a Luganské úmluvy	37
4.1 Bruselská úmluva.....	37
4.2 Luganská úmluva	38
5. Zvláštní ochrana dle ostatních procesních předpisů	40
5.1 Nařízení o evropském exekučním titulu	40
5.2 Zjednodušená řízení	42
5.2.1 Evropský platební rozkaz	42
5.2.2 Řízení o drobných nárocích.....	43
6. Mechanismy ochrany v kolizní úpravě Nařízení Řím I.....	45
6.1 Základní charakteristika.....	45
6.2 Spotřebitelské smlouvy	45
6.3 Provázanost s Nařízením Brusel I.....	47
7. Mechanismy ochrany v českém mezinárodním právu soukromém	49
Závěr	52
Použitá literatura a prameny	54
Zprávy, posudky	60
Judikatura	63
Abstrakt	66
Abstract.....	68
Seznam klíčových slov	70
Keywords	70

Úvod

Jedním z tradičních důvodů pro přijímání různých opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem je právě snaha zachovávat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva. Podle čl. 81 odst. 2 písm. f) SFEU se jedná o taková opatření, která napomáhají odstraňovat překážky řádného průběhu občanskoprávních řízení v členských státech a mají tak podpořit slučitelnost úprav občanskoprávních řízení v členských státech.

V posledních letech dochází k významnému rozvoji v oblasti evropské politiky ochrany spotřebitele. V důsledku uplatňování základních svobod jednotného trhu a užívání pokrokových komunikačních a platebních technik dochází k nárůstu spotřebitelských vztahů s mezinárodním prvkem. V této souvislosti je nezbytné zkoumat nejen rozhodné hmotné právo, jež se na daný právní vztah aplikuje, nýbrž je také nutné zjistit, jakým způsobem je zajištěna ochrana práv vyplývajících z těchto vztahů a jakým způsobem je možné uplatnit vzniklé nároky. Mezinárodní civilní právo procesní je základním odvětvím, jež upravuje postup k prosazení práv vyplývajících z těchto právních vztahů. Domnívám se, že není příliš známé, že vedle ochrany poskytované spotřebiteli právem hmotným a kolizním, existují i v procesní oblasti určité instituty na jeho ochranu.

Hlavním cílem diplomové práce je poskytnout určitý průřezový pohled na vybranou problematiku v oblasti ochrany spotřebitele obsaženou v Nařízení Brusel I a jiných procesních předpisech evropského mezinárodního práva soukromého. Ráda bych zohlednila nejnovější vývoj v této oblasti, a proto se budu detailněji zabývat problémy spojenými s konceptem „zaměření činnosti“ smluvního partnera na stát bydliště spotřebitele (čl. 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I). Výklad doplňuji související judikaturou SD EU, která významným způsobem dokresluje tento koncept. V současné době je tato problematika předmětem diskusí odborné veřejnosti, protože vyvolává řadu otázek při aplikaci v praxi. Jelikož se jedná o koncept, který je stěžejní také pro určení rozhodného práva podle kolizní úpravy nařízení Řím I, budu se v závěru práce zabývat propojením mezi oběma nařízeními v této oblasti.

Ochrana spotřebitele je spojena s mnoha aspekty a její právní úprava obsažená v právu hmotném, procesním a kolizním je značně roztržštěná. Ve své práci se budu

zabývat pouze vybranými aspekty. Rozebrány budou výlučně procesní instituty, pomocí nichž má být spotřebitel chráněn. Důraz bude kladen především na představení důvodů, které vedly k přijetí této zvláštní úpravy a problémů, jež mají tato speciální pravidla pomoci řešit. V rámci vymezení procesně právní ochrany spotřebitele se dotknu také ustanovení chránících další slabší strany, zejména pojištěnce a zaměstnance, a to výhradně v souvislosti s podobně konstruovanou ochranou jako je ochrana spotřebitele. Kolizní úprava, jež je s procesní úpravou neoddělitelně spjata, bude v hrubých rysech v závěru práce nastíněna. Ochrana spotřebitele zajišťovaná hmotným právem v práci není zahrnuta a zmíněna je pouze okrajově, a to v souvislosti s procesními instituty.

Významnou roli v ochraně spotřebitele v evropském mezinárodním právu soukromém a procesním hraje judikatura SD EU vztahující se k výkladu nařízení Brusel I a Bruselské úmluvy. Tento závazný výklad SD EU často ovlivňuje výklad souvisejících ustanovení kolizně právních a naopak. V oblasti procesně právní ochrany spotřebitele se nadále vyskytují jisté interpretační obtíže, se kterými se musí SD EU vyrovnávat. Pro svou práci jsem si stanovila následující hypotézu: *„Ochrana spotřebitele prostřednictvím procesních ustanovení má význam pro jeho komplexní ochranu a posílení jeho důvěry v evropský trh.“*

Pro dosažení uvedených cílů jsem si zvolila metodu zpracování analyticko-deskriptivní. Ve své práci se budu zabývat ochranou spotřebitele jak v klasickém nalézacím řízení, tak ochranou v řízení vykonávacím. V rámci tohoto výkladu zohledním také novější evropské předpisy, jež doplňují Nařízení Brusel I a ve kterých je odstraněno řízení o prohlášení vykonatelnosti. Rozbor jednotlivých ustanovení doplňuji judikaturou SD EU a vybranou judikaturu národních soudů členských států, které tato ustanovení v praxi aplikují.

1. Civilní právo procesní pod vlivem evropské integrace

Rozdíly mezi právními řády členských států v oblasti civilního práva způsobují často komplikace v případě přeshraničního právního styku. Tyto rozdíly budou i přes veškerou unifikační snahu ještě dlouho existovat už jen proto, že určitou mez pro unifikační snahy představuje princip subsidiarity. Jakýmsi mostem přes všechny tyto rozdílnosti se snaží být mezinárodní právo soukromé. Je zde snaha, aby se na právní vztah, do kterého osoba vstupuje, aplikovalo jediné právo a aby bylo dopředu předvídatelné, před kterým soudem v rámci Evropské unie může svá práva vyplývající z právního vztahu uplatnit.¹ V souvislosti s procesem unifikace určitých otázek mezinárodního práva soukromého vzniká zcela nová právní oblast - evropské mezinárodní právo soukromé.

Určitou překážkou uplatňování základních svobod, na nichž je evropský trh postaven, tedy volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu mohou představovat také rozdílné procesní předpisy členských států. Vždyť právě skrze ně jsou hmotným právem zaručená práva uplatňována a vykonávána. Procesní normy národních právních řádů hrají tedy významnou roli při uplatňování materiálních práv, jež vyplývají ze vztahů s mezinárodním prvkem. Národní procesní normy jsou však schopny bránit hladkému uplatňování těchto práv a tím potažmo, i když pouze zprostředkovaně, jsou schopny také brzdit volný pohyb osob, zboží a služeb v EU.² Jako příklad lze uvést situaci, kdy při rozhodování podnikatele z jednoho členského státu, zda uzavře smlouvu s osobou z jiného členského státu a naopak, může hrát roli také obava, že na základě aplikace procesních norem jiného členského státu, bude ve svém postavení znevýhodněn.

Stejně jako v jiných odvětvích práva se i v civilním právu procesním stávají prameny práva předpisy evropského práva. „Tyto předpisy buď ovlivňují aplikaci vnitrostátních norem, anebo musí být aplikovány spolu s nimi, popř. místo nich. To znamená, že je napříště nelze považovat za určitou „zvláštní sféru“, ale že evropské právo proniká přímo i do vnitrostátních úprav. Děje se tak ovšem diferencovaně podle

¹ BERGER, M. Zur Entwicklungen im Internationalen Privatrecht und im Verbraucherschutz. *ZEuP*. 2009, č. 3, str. 451.

² GRUNSKY, W.; STÜRNER, R.; WALTER, G.; WOLF, M. *Wege zu einem europäischen Zivilprozessrecht*, Tübingen : Mohr, 1992. 148 s. ISBN 3-16-145966-0, str. 35

povahy jednotlivých druhů předpisů evropského práva.“³ Předpisy evropského civilního práva procesního jsou tedy součástí českého civilního práva procesního a je nutné je aplikovat namísto dosavadní vnitrostátní úpravy.⁴

Okruh právních předpisů EU, které jsou obecné soudy povinny aplikovat, narůstá. Nejčastěji se jedná o různá procesní nařízení.⁵ Také směrnice, které jsou do vnitrostátního práva transponovány, jsou v rozhodovací praxi používány za účelem eurokonformního výkladu.⁶

Ve vývoji evropského civilního procesu lze za klíčovou považovat myšlenku, že mezinárodní pravomoc soudu⁷ členského státu by neměla být pro účely uznání a výkonu jeho rozhodnutí v jiném členském státě nadále přezkoumávána. Později byla sjednocena také pravidla pro určení mezinárodní soudní pravomoci přímé. Vzniká tak systém, jenž je nazýván „convention double“. Stručně řečeno byly základem evropského civilního procesu snahy o sjednocení pravidel pro určení pravomocného soudu, usnadnění uznání a výkonu zahraničních rozhodnutí a urychlení soudních řízení s mezinárodním prvkem.

O evropském civilním právu procesním ve vlastním a užším slova smyslu můžeme mluvit až od Amsterodamské smlouvy.⁸ Ta položila základ pro „europeizaci“ evropského civilního práva procesního. Zasedání Evropské rady v Tampere v roce 1999⁹ pak lze považovat za kolébkou snah pro zavedení zvláštních procesních pravidel

³ WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha : Linde, 2011. str. 46.

⁴ PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, str. 78

⁵ Kupř.: Nařízení Rady (ES) 44/2001 ze dne 22.12.2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech; Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27.11.2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti; Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností; Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29.5.2000 o úpadkovém řízení; nařízení Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21.4.2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky; Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28.5.2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech; Nařízení Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13.11.2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000; Nařízení Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12.12.2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu; Nařízení Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11.7.2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích.

⁶ BONČKOVÁ, H.; ŽONDRA M., Aplikace práva českými soudy v soukromoprávních věcech 2004-2008. *Právní fórum*, 2011, č. 2, str. 45.

⁷ K terminologii pravomoc/příslušnost viz KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vyd. Brno: Doplněk, 2009, str. 381-383; SIMON, P.; ŠUK, P. Upravuje Nařízení Brusel I soudní pravomoc nebo příslušnost? *Právní fórum*, 2008, č. 2. str. 54-58; WINTEROVÁ, A., *cit.* 3, str. 97.

⁸ Více viz. MAYR G., *Europäisches Zivilprozessrecht*. Wien: Facultas.wuv., 2011. str. 23.

⁹ Tampere European Council 15 and 16 October 1999, Presidency Conclusions. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm>.

pro zjednodušené a zrychlené řízení o spotřebitelských a obchodních žalobách malého rozsahu.

1.1 Význam europeizace civilního procesu

Právním základem pro přijetí všech právních předpisů v oblasti justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech je čl. 81 SFEU. Ten umožňuje ve spojení s čl. 67 odst. 4 SFEU Evropskému parlamentu a Radě přijímat opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem, pokud je to nezbytné k řádnému fungování vnitřního trhu.¹⁰

SD EU ve svém rozhodnutí ve věci Andrew Owusu v. N. B. Jackson¹¹ uvedl, že samotné sjednocení procesních pravidel o určení soudní příslušnosti a pravidel o výkonu a uznání soudních rozhodnutí provedené Bruselskou úmluvou ohledně sporů obsahujících mezinárodní prvek má zcela jistě za cíl odstranit překážky fungování vnitřního trhu, které mohou vyplynout z rozdílnosti vnitrostátních právních předpisů upravujících tuto oblast. Z uvedeného lze tedy dovodit, že veškerá harmonizace právních předpisů členských států vede ve svém důsledku k řádnému fungování vnitřního trhu.¹² Rozehnalová v podobném duchu uvádí, že potřeba unifikace soukromého práva souvisí s vývojem EU jako ekonomické integrace. Rozdílné hmotné právo, doprovázené navíc rozdíly v určení rozhodného práva, v určení pravomoci soudů, problematickým výkonem cizích soudních rozhodnutí atd., vnáší pro podnikatele do smluv prvky nejistoty a jsou schopny negativně ovlivnit rozvoj podnikatelských aktivit.¹³

¹⁰ SIMON, P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 2855.

¹¹ Rozsudek SD EU ve věci Andrew Owusu v. N. B. Jackson, jednající pod obchodní firmou "Villa Holidays Bal-Inn Villas", a dalším, C-281/02, ze dne 1. března 2005, Sb.s.r. 2005 I-01383.

¹² SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit. 10*, str. 2855-2856.

¹³ ROZEHNALOVÁ, N. Evropský justiční prostor ve věcech civilních - nová dimenze mezinárodního práva soukromého a procesního. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: MU Brno. 2011, č. 4, str. 366.

1.2 Instrumenty sjednocení

Zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele je v oblasti materiálního práva charakteristické snahou o harmonizaci právních úprav pomocí směrnic. Základními instrumenty v oblasti procesní jsou nařízení, je však možné zde nalézt i mezinárodní smlouvy.¹⁴ Dále také judikatura SD EU zejména v posledních letech začala konkretizovat spotřebitelskou ochranu.¹⁵

V dalším výkladu představené nástroje unifikuji procesní pravidla v oblasti mezinárodního práva procesního. Vnitrostátní civilní právo procesní je však těmito instrumenty také zasaženo. Příkladem jsou některá ustanovení v oblasti speciální a výlučné pravomoci, kdy je kromě mezinárodní pravomoci upravena také místní příslušnost soudů.

Stěžejní pozici má mezi těmito instrumenty Nařízení Brusel I. Komise označila toto nařízení jako nejúčinnější instrument v oblasti justiční spolupráce vůbec.¹⁶ Slouží občanům i podnikům, neboť podporuje právní jistotu a předvídatelnost rozhodnutí prostřednictvím uplatňování jednotných evropských pravidel doplněných o rozsáhlý soubor „precedenčního“ práva. Usnadňuje efektivní vyřízení civilních sporů s mezinárodním prvkem a koordinuje volný pohyb soudních rozhodnutí.¹⁷

Nařízení Brusel I upravuje jak rozdělení mezinárodní pravomoci¹⁸ soudů dotčených států, tak uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí. V případech, kdy je dána speciální či výlučná pravomoc dochází k prolínání obou těchto oblastí. Existuje zde totiž pravidlo, že uznány v režimu Nařízení Brusel I mohou být jen ta rozhodnutí, u nichž byla dodržena pravidla o speciální (čl. 8–21 Nařízení Brusel I) či výlučné

¹⁴ Např. Bruselská a Luganská úmluva.

¹⁵ Viz. kupř. rozsudky SD EU uvedené v *cit.* 88.

¹⁶ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, str. 3, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2009\)0174_/com_com\(2009\)0174_cs.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2009)0174_/com_com(2009)0174_cs.pdf)>.

¹⁷ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. Zář 2010 o provádění a přezkumu nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (2009/2140(IN)), bod A.

¹⁸ K pojmu mezinárodní pravomoc viz. PAUKNEROVÁ, M. Evropské mezinárodní civilní procesní právo (Brusel I, Brusel IIa) a mezinárodní civilní procesní právo České republiky – vybrané otázky. *Právní fórum*, Příloha. 2006, č. 4, str. 45-46; srov. také *cit.* 7 a prameny zde uvedené.

pravomoci (čl. 22 Nařízení Brusel I). Sjednocující roli při aplikaci těchto ustanovení má SD EU, neboť formuluje autonomní výklad pojmů.¹⁹

Přímo použitelné právní předpisy Evropské unie jsou civilními soudy v ČR aplikovány nejčastěji. V tomto ohledu dominuje Nařízení Brusel I. Vedle něj se však užívá i Nařízení Brusel IIbis²⁰, nařízení o doručování²¹ a nařízení o dokazování²². Méně často obecné soudy avizují aplikaci nařízení o EET či nařízení o úpadku, avšak i tato nařízení jsou běžně aplikována.²³

Kromě výše zmíněných přímo aplikovatelných právních předpisů EU existuje v evropském právu rovněž určitý soubor požadavků na vnitrostátní procesní předpisy v případech, kdy je aplikováno evropské právo. SD EU judikoval, že vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu přísluší, aby „upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění plné ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Společenství“²⁴ (zásada vnitrostátní procesní autonomie). V rámci takové aplikace je však třeba dbát na to, aby podmínky vnitrostátního práva pro uplatňování nároků vzniklých z evropského práva nebyly méně příznivé než podmínky týkající se podobných nároků na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti) a nebyly upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly uplatnění evropského práva (zásada efektivity). Z aplikace zásady rovnocennosti (podle níž má být s právem EU zacházeno stejně jako v obdobných situacích s právem vnitrostátním) existují dvě oblasti výjimek, kdy vnitrostátní soud musí zohlednit evropské právo i v případě, kdy to národní právo neumožňuje. Jde vedle oblasti hospodářské soutěže i o ochranu spotřebitele.²⁵

¹⁹ Blíže k autonomnímu výkladu viz PAUKNEROVÁ, M., *cit.* 4, str. 91-93.

²⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 viz. *cit.* 5.

²¹ Nařízení Rady (ES) č. 1393/2007 viz. *cit.* 5.

²² Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 viz. *cit.* 5.

²³ BONČKOVÁ, H.; ŽONDRA M., Aplikace práva českými soudy v soukromoprávních věcech 2004-2008. *Právní fórum*. 2011, č. 2 str. 48.

²⁴ Bod 42 rozsudku SD EU ve věci spojených případů C-6/90 a C-9/90 Francovich a Bonifaci, ze dne 19. listopadu 1991, Sb.s.r. 1991 I-05357

²⁵ BONČKOVÁ, H.; ŽONDRA M., *cit.* 23, str. 52.

2. Pojetí ochrany spotřebitele v evropském civilním právu procesním

Evropský trh se díky zavedení eura stal přístupnějším a dochází tak k rozvoji přeshraničního obchodování. Ačkoliv společný trh nabízí spotřebitelům širší výběr a podle evropských studií také podíl obchodů uzavíraných on-line každoročně narůstá, počet takových obchodů uzavíraných přeshraničně tak rychle neroste.²⁶ Jako příčiny jsou stále uváděny právní překážky.²⁷ Jedním z úkolů EU je podpora zájmů spotřebitelů a zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele.²⁸ Evropským právem je zajišťována minimální nutná úroveň ochrany. Členské státy jsou pak oprávněny přijmout na vnitrostátní úrovni přísnější právní úpravu.²⁹ V případech, kdy je dán mezinárodní prvek, má rozhodnutí o otázce soudní pravomoci určitého státu vliv na věcný výsledek řízení, jelikož soud v řízení postupuje podle *lex fori*³⁰ a tudíž pro určení rozhodného práva aplikuje vlastní kolizní normy.³¹ Rozehnalová poukazuje také na to, že význam *fóra* je zvýšen tam, kde je možné určení tohoto místa dohodou stran (prorogační dohoda či rozhodčí smlouva). Strany samy tak mohou volbou způsobu řešení sporu se současnou volbou místa rozhodování ovlivnit řadu otázek aktuálních ve fázi nalézací či pro fázi výkonu rozhodnutí.³² Procesní úpravu ve spotřebitelském sporu s mezinárodním prvkem nelze tedy podceňovat.

²⁶ Blíže srov.: Flash Eurobarometr 299 – Consumer attitudes towards crossborder trade and consumer protection March 2011, str. 15. Citováno dle MANKOWSKI, P. Autoritatives zum „Ausrichten“ unternehmerischer Tätigkeit unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO. *IPRax*. 2012, č. 2, str. 145

²⁷ Consumer Markets Scoreboard, 29.3.2010, SEC(2010) 385 final, str. 24. *Cit.* 24.

²⁸ Čl. 114 odst. 3 SFEU „Komise bude ve svých návrzích podle odstavce 1 týkajících se zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele vycházet z vysoké úrovně ochrany (...)“
Čl. 12 SFEU „Požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele budou brány v úvahu při vymezování a provádění jiných politik a činností Unie.“

Čl. 169 odst. 1 SFEU „K podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele přispívá Unie k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů.“

Čl. 38 Charta základních práv EU „V politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele.“

²⁹ CHLEBCOVÁ, R. Kolizně právní zajištění evropské úrovně ochrany spotřebitele: Ochranná ustanovení směrnic. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2007, č. 4, str. 360.

³⁰ Viz. § 48 současného ZMPSaP.

³¹ KUČERA, Z., *cit.* 7, str. 378-379. V EU však platí jednotná kolizní úprava pro smluvní závazkové vztahy obsažená v Nařízení Řím I.

³² ROZEHNALOVÁ, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem I. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 4, str. 17.

2.1 Pojem spotřebitele

V EU se již delší dobu projevují tendence, jež mají za cíl posílit důvěru spotřebitele v evropský trh. Ochrany spotřebitele se týká celá řada směrnic.³³ V současné době se u směrnic prosazujících ochranu spotřebitele opouští princip minimální harmonizace a nahrazován je harmonizací plnou.³⁴ Bělohlávek hovoří dokonce o tzv. veřejném zájmu na ochraně spotřebitele.³⁵ Evropské právo se tradičně snaží chránit toho účastníka, kterého považuje za slabšího, což však mnohdy může být v rozporu se zásadou autonomie vůle.³⁶

Spotřebitelem se v souladu s evropskými předpisy rozumí osoba, jež uzavírá smlouvu za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti.³⁷ V českém právu nalezneme dvě základní legální definice pojmu spotřebitele.³⁸ V první definici (soukromoprávní) je spotřebitel definován jako „fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.“³⁹ Podobnou formulaci nalezneme i v německém občanském zákoníku.⁴⁰ Ve druhé (veřejnoprávní) definici je spotřebitelem „fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje výrobky nebo užívá služby za jiným účelem než pro podnikání s těmito výrobky nebo službami.“⁴¹ Ochranu

³³ Nově přijatá *Směrnice o právech spotřebitelů* 2011/83/EU zrušuje směrnice: 85/577/EHS o smlouvách uzavřených mimo obchodní prostory a 97/7/ES o smlouvách uzavřených na dálku a mění směrnice: 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách a 1999/44/ES o prodeji spotřebního zboží a zárukách.

³⁴ Tzv. *full harmonization*. Podrobněji k této problematice FIALA, J.; HURDÍK, J., et al. Působení práva EU ve sféře českého občanského práva hmotného a procesního a práva rodinného. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2011, roč. 19, č. 4, str. 341-345.

³⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 24-43.

³⁶ Podrobněji k této zásadě v souvislosti s ochranou spotřebitele SELUCKÁ, M. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2008, str. 9-13.

³⁷ Čl. 15 odst. 1 Nařízení Brusel I (více k definici spotřebitele podle Nařízení Brusel I srov. kap. 3.4.2); čl. 6 odst. 1 NEET; čl. 6 odst. 2 NEPR; čl. 6 odst. 1 Nařízení Řím I. Obdobné definice srov. čl. 2 odst. 1 směrnice 2011/83/EU; čl. 2 odst. 1 písm. f) směrnice 2008/122/ES; čl. 2 písm. b) směrnice 93/13/EHS; čl. 1 odst. 2 písm. a) směrnice 1999/44/ES.

³⁸ Podrobněji k definici spotřebitele dle českých i evropských předpisů viz SELUCKÁ, M. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2008. str. 47-55.

³⁹ § 52 odst. 1 OZ.

⁴⁰ § 13 BGB „*Verbraucher ist jede natürliche Person, die ein Rechtsgeschäft zu einem Zwecke abschließt, der weder ihrer gewerblichen noch ihrer selbständigen beruflichen Tätigkeit zugerechnet werden kann.*“ „*Spotřebitelem je každá fyzická osoba, která uzavírá právní úkon za účelem, který nelze přičítat její podnikatelské nebo samostatné profesní činnosti.*“

⁴¹ § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

poskytovanou evropským právem požívá pouze konečný spotřebitel⁴² a tím se rozumí pouze fyzická osoba⁴³, bude tak pojmán i v následujícím výkladu.

2.2 Důvody zvláštní ochrany a ochranné mechanismy

Soukromoprávní výraz posilování ochrany spotřebitele lze pak spatřovat v úpravě vztahů založených tzv. spotřebitelskou smlouvou.⁴⁴ Spotřebitelskou smlouvou se ve shodě s dalšími předpisy EU rozumí „smlouva uzavřená fyzickou osobou za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti s jinou osobou⁴⁵, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti.“⁴⁶

V případě sporu s mezinárodním prvkem musí spotřebitel často čelit mnoha překážkám. V první řadě se jedná o procesní překážky jako například náklady řízení. Ve sporu vedeném u soudu v zahraničí jsou mnohonásobně vyšší než u sporů vedených v tuzemsku. Tyto náklady zahrnují zvýšené náklady na cestování, případné právní zastoupení zahraničním advokátem, náklady za překlady či za následné vymáhání rozhodnutí. Negativní vliv na vedení celého řízení má také časová náročnost doručování. Další překážkou je bezesporu odlišná jednací řeč. Kromě výše uvedených překážek hrají roli také překážky psychologického původu. Spotřebitelé často nedůvěřují zahraničním právním systémům. Ve výsledku mohou mít tedy všechny zmíněné překážky za následek, že se spotřebitel raději zřekne svých nároků.

Absolutní rovnost procesních stran ve smyslu „rovnosti zbraní“⁴⁷ však ve skutečnosti zaručit nelze. Hospodářská přesila jedné ze stran se projeví i v právu procesním. Slabší strana má velkou nevýhodu už jen v tom, že jí chybí zkušenost a rutina. Právní znevýhodnění často přináší i prorogační doložky, jejichž důsledky spotřebitel neodhadne.⁴⁸ Existuje zde tedy snaha vyrovnat faktickou nerovnost stran vytvářením ochranných mechanismů, které můžeme nalézt jak v oblasti pravidel

⁴² Rozsudek SD EU ve věci: *Société Bertrand v. Paul Ott KG*, C-150/77, ze dne 21. června 1978, Sb.s.r. 1978 01431.

⁴³ SCHLOSSER, P. *EU-Zivilrecht*. München: C.H.Beck, 2009, str. 89

⁴⁴ BĚLOHLÁVEK, A. J. Spotřebitelská smlouva z pohledu mezinárodního práva soukromého. *Právní rádce*. 2005, č. 8. str. 4.

⁴⁵ Smluvní partner spotřebitele dále syn. označován jako „obchodník“ nebo „podnikatel“.

⁴⁶ Definice obsažena např. v čl. 6 odst. 1 Nařízení Řím I.

⁴⁷ Čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod; v českém právním řádu vyjádřena v čl. 96 odst. 1 Ústavy, čl. 37 odst. 3 LZPS.

⁴⁸ KLEINKNECHT, A. *Die Verbraucherschützenden Gerichtsstände im deutschen und europäischen Zivilprozessrecht*. Berlin: Lit Verlag, 2007, str. 65.

kolizních, tak v oblasti pravidel procesních. Dle mého názoru je však při tvorbě takových ustanovení nutné zkoumat, zda jsou taky právem ospravedlnitelné.

V širším smyslu se při formulování ochranných mechanismů vychází z obecného požadavku na zajištění práva na soudní ochranu. Toto se skládá ze dvou částí, z nichž první je právo na přístup k soudu⁴⁹ a druhou právo na spravedlivé soudní řízení.⁵⁰ Názory do jaké míry regulovat procesní rovnost stran se různí. V anglosaském prostředí je ponechán liberální model, zatímco v německém civilním procesním právu nacházíme instituty zvýhodňující slabší stranu, jako je například institut úplného nebo částečného osvobození nemajetných účastníků od nákladů řízení.⁵¹ Ochranné mechanismy můžeme nalézt jak u případů, kdy je spotřebitel v postavení žalovaného, tak u případů kdy je spotřebitel žalobcem.

Na problematiku ochrany spotřebitele se často pohlíží kriticky. Je otázkou výkladu, zda se při uzavírání spotřebitelských smluv jen a pouze podnikatel vnučuje zahraničnímu spotřebiteli se svou nabídkou či zda je to sám spotřebitel, který se se svou poptávkou záměrně obrací na zahraničního poskytovatele.⁵² Kriticky na ochranu spotřebitele nahlíží také Bělohávek. Podle jeho názoru, je nutné dobře odhadnout hranici této ochrany. I přes to, že určitý režim ochrany slabší strany je potřebný, praxe ukazuje, že je to právě slabší strana, která mnohdy zneužívá těchto standardů.⁵³

2.3 Způsoby řešení sporů

V následujících pasážích bude pojednáno o tom, jakými prostředky evropské civilní právo procesní chrání spotřebitele jakožto slabší smluvní stranu. Spotřebitelské spory jsou charakterizovány disproporcí mezi hodnotou sporu a náklady na soudní urovnání.⁵⁴ K řešení spotřebitelských sporů lze využít klasický postup prostřednictvím obecného soudnictví či rozhodčího řízení. V rámci obecného soudnictví dochází často ke konstituování zvláštních *fór* pro rozhodování sporů. Lze mezi ně zařadit například

⁴⁹ Zajištěno např. vytvořením soustavy nezávislých soudů.

⁵⁰ Obsaženo v čl. 47 odst. 3 Charty základních lidských práv EU; čl. 6 odst. 1 Všeobecné úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

⁵¹ KLEINKNECHT, A., *cit.* 48, str. 69.

⁵² BERGER, M. *cit.* 1, str. 451-455.

⁵³ BĚLOHLÁVEK, A. J., *cit.* 35, str. 8.

⁵⁴ Tamtéž, str. 48.

soudy pro drobné pohledávky, jež jsou snadno dostupné.⁵⁵ Dalším řešením je vytváření uskupení za účelem kolektivní ochrany zájmů. Tento postup je označován jako hromadná žaloba (tzv. class action).⁵⁶ Dále lze zmínit také nejrůznější formy alternativních způsobů řešení sporů (tzv. ADR).⁵⁷

2.4 Současné tendence

Jedním ze základních cílů zvláštní procesní úpravy je také usnadnit efektivní fungování vnitřního trhu. Problematiku vymáhání práv spotřebitelů nalezneme také v Zelené knize o ochraně spotřebitele.⁵⁸ Komise v ní upozornila na provázanost vymahatelnosti práv spotřebitelů a vnitřního trhu. Konstatovala, že „sebevědomí spotřebitelů a soutěžní vnitřní trh vyžadují konzistentní aplikaci a vymáhání práva bez ohledu na to, kde se nachází spotřebitel a obchodník.“ Z uvedeného se dá vyvodit, že Komise spatřuje propojení mezi fungujícím vnitřním trhem na straně jedné a účinným vymáháním práv spotřebitele na straně druhé.⁵⁹

Komise stanovila pět priorit spotřebitelské politiky EU na léta 2007-2013 a navrhla k nim odpovídající opatření. Patří mezi ně mimo jiné i zlepšení vymahatelnosti práv spotřebitelů a také zvýšení informovanosti a vzdělání spotřebitelů.⁶⁰ Komise se snaží prokázat všem občanům EU, že mohou plně využívat výhod vnitřního trhu a nakupovat kdekoli v EU. Jejich důvěru chce posílit tím, že v případě problému, budou mít k dispozici účinné instrumenty, kterými se budou moci domáhat svých práv. Evropská komise schválila 29. listopadu 2011 sérii návrhů, jež

⁵⁵ Tamtéž, str. 60.

⁵⁶ Více k tzv. class action: BALARIN, J. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Eva Rozkotová, 2011.

⁵⁷ Více k ADR: KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní soudnictví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, str. 7-20.

⁵⁸ Commission of the European Communities. *Green Paper on European Union Consumer Protection* [online], COM (2001) 531 final, Brussels 2. 10. 2001, [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/fair_comm_greenpa_p_en.pdf>.

⁵⁹ SKŘIVÁNKOVÁ, K. *Ochrana spotřebitele v evropském právu*. Brno, 2011. str. 104, [online] [cit.20.10.2012]. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/52793/pravf_d/>.

⁶⁰ Strategie spotřebitelské politiky EU 2007-2013. Sdělení Komise Radě, evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, KOM(2007) 99 v konečném znění, [online] [cit.20.10.2012]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons_policy/doc/CS_99.pdf>

<http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons_policy/doc/cps_0713_cs.pdf>.

upravují alternativní řešení sporů mezi obchodníky a spotřebiteli.⁶¹ Její součástí je sdělení „Spotřebitelská řešení na jednotném trhu“⁶², návrh směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů⁶³ a návrh nařízení o on-line řešení spotřebitelských sporů.⁶⁴ Rozvoj úpravy pro řešení spotřebitelských sporů v EU směrem k vytvoření zcela nového systému, který by nahradil jednotlivé dílčí národní systémy, je vnímán jako možná stimulace vývoje obchodování na celém trhu.⁶⁵ Ochrana spotřebitele na vnitřním trhu se totiž vyznačuje „roztříštěným okruhem právních úprav a roztříštěným systémem vymáhání.“⁶⁶ V tom, že existují rozdílné národní právní úpravy, spatřuje Komise zdroj nejistoty nejen pro spotřebitele, ale i pro obchodníky.

⁶¹ Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru [online] KOM(2011)791 v konečném znění, v Bruselu dne 29.11.2011, [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/docs/communication_adr_cs.pdf>.

⁶² Blíže k návrhům BĚLOHLÁVEK, A. J. Návrhy Evropské komise ohledně alternativního řešení spotřebitelských sporů. *Právní rádce*. 2012, č. 2, str. 28-31, [online] [cit. 20. 10.2012], Dostupné z WWW:

<http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/vnitri_trh_eu/-zastupitelske_urady-representation_brussels-publish-cz-evropska_unie-vnitri_trh_eu-rychlejsi_a_levnejsi_reseni_sporu_s.html>.

⁶³ Zkráceně také „směrnice o ADR“, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/docs/directive_adr_cs.pdf>.

⁶⁴ Zkráceně také „nařízení o ODR“, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/docs/odr_regulation_cs.pdf>.

⁶⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J. *cit.* 35, str. 94.

⁶⁶ Commission of the European Communities. *Green Paper on European Union Consumer Protection* [online], COM (2001) 531 final, Brussels 2. 10. 2001, str. 3-4.

3. Zvláštní ochrana dle Nařízení Brusel I

3.1 Základní charakteristika a význam Nařízení Brusel I

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech⁶⁷ vstoupilo v účinnost pro všechny státy tehdejší EU s výjimkou Dánska dne 1. 3. 2002. Dle svého ustanovení čl. 68 odst. 1 nahradilo dřívější úpravu obsaženou v Bruselské úmluvě z roku 1968 o soudní pravomoci a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.⁶⁸ Ve vztahu k Dánsku však zůstává v platnosti tato původní úmluva. Nařízení Brusel I převzalo systematiku a do značné míry také obsah Bruselské úmluvy, což má praktický důsledek v tom, že literatura i judikatura vztahující se k Bruselské úmluvě, zůstala použitelná i na Nařízení Brusel I. Při výkladu tohoto nařízení platí tedy zásada kontinuity.⁶⁹

Nařízení vychází ze tří základních myšlenek. Jedná se o zabezpečení jednotného přístupu k soudům bez ohledu na státní příslušnost, zajištění jednotného nakládání s rozhodnutími soudů členských států, propojení pravidel o příslušnosti soudů a uznávání rozhodnutí. Podle zprávy Komise představuje Nařízení Brusel I nejvíce účinný instrument, který s pomocí efektivní justiční spolupráce a na základě podrobných pravidel o soudní pravomoci, koordinaci paralelních soudních řízení a volného pohybu soudních rozhodnutí usnadňuje vyřízení civilních sporů s mezinárodním prvkem.⁷⁰

3.2 Postavení speciální pravomoci v systému

Pravidla, na jejichž základě se určuje pravomoc členských států, jsou uspořádána do propracované soustavy kritérií. Rozlišujeme pravomoc obecnou (čl. 2), alternativní

⁶⁷ Úř. věst. L 12, 16. ledna 2001, str. 1-23.

⁶⁸ Úř. věst. L 299, 31. prosince 1972, str. 32.

⁶⁹ Bod 5 Preambule Nařízení Brusel I.

⁷⁰ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. str. 3, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2009\)0174_/com_com\(2009\)0174_cs.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2009)0174_/com_com(2009)0174_cs.pdf)>.

(čl. 5 a 6), speciální nebo také obligatorní (čl. 8-21), výlučnou založenou Nařízením (čl. 22) a výlučnou založenou dohodou stran (čl. 23) a pravomoc založenou podřízením se zahájenému řízení (čl. 24).⁷¹ Oddíly 3-5 kapitoly II. Nařízení Brusel I představují uzavřenou, samostatnou a úplnou úpravu pro oblast věcí pojišťovacích, spotřebitelských a zaměstnaneckých. Procesní pravidla oddílů 3-5 Nařízení Brusel I je možno označit jako *lex specialis* ve vztahu k pravidlům obecným a alternativním. Je-li dán jejich aplikační rámec, užijí se před pravomocí obecnou a alternativní, avšak půjde-li o výlučnou pravomoc (oddíl 6. Nařízení Brusel I), má tato přednost. Důvod existence těchto pravidel je ve všech třech oddílech stejný. Jedná se o ustanovení, která mají chránit méně zkušenou smluvní stranu. Proto bývají také nazývána pravidly ochrannými.⁷² Jako silnější strana je označován ten ze smluvních partnerů, který má silnější vyjednávací pozici. Pro silnější stranu je uzavření smlouvy často běžný úkon v rámci jeho každodenní činnosti. Naopak jako slabší strana je označován ten ze smluvních partnerů, který má pouze malé zkušenosti a často i menší možnosti aktivní a účinné právní podpory. „Slabší pozice jedné ze stran je u těchto smluvních vztahů reflektována v hmotném právu a toto „protažení“ ochrany i do procesní oblasti se jeví jako logické zakotvení komplexního zajištění fakticky slabšího subjektu.“⁷³ Simon při tom však uvádí, že tato ustanovení se uplatní bez ohledu na faktickou sílu smluvních partnerů. Zejména v oblasti pojistných smluv se může stát, že smluvně budou zavázány subjekty, jež jsou si svojí silou rovnocenné.⁷⁴ Také SD EU potvrzuje, že splnění požadavků pro ochranu spotřebitele se odvíjí od role v konkrétní smlouvě, ne od ekonomicky či intelektuálně slabšího postavení spotřebitele. Může se tudíž jednat i o koupi velmi luxusního zboží, jsou-li splněna kritéria spotřebitelské smlouvy.⁷⁵

⁷¹ KYSELOVSKÁ, T. *cit.* 57, str. 32.

⁷² SVOBODOVÁ, K.; VALDHANS, J. Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti evropského justičního prostoru ve věcech civilních. Část VII. Nařízení Brusel I ve světle judikatury Evropského soudního dvora. *Právní fórum*, 2007, č. 8, str. 269.

⁷³ PAVLOVÁ, B., VALDHANS, J. Evropský justiční prostor ve věcech civilních: Část IV. : Speciální pravomoci podle nařízení Rady ES č. 44/2001/ES. *Právní fórum*. 2005, č. 5. str. 161

⁷⁴ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 2918.

⁷⁵ Rozsudek SD EU ve věci Hans-Hermann Mietz v. Intership Yachting Sneek BV, C-99/96 ze dne 27.4.1999, Sb.s.r. 1999 I-02277; rozsudek SD EU ve věci Francesco Benincasa v. Dentalkit Srl, č. C-269/95, ze dne 3. července 1997, Sb.s.r. 1997 I-03767. Srov. také Heidelberská zpráva, str. 144 [online] Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf>.

3.3 Konstrukce procesní ochrany

Z bodu 13 Preambule Nařízení Brusel I plyne, že v oblasti pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, by měla být slabší strana chráněna pravidly pro určení soudní pravomoci, která jsou jejím zájmem příznivější než obecná pravidla. Ochranná konstrukce má několik stupňů. První z nich lze označit jako aktivní legitimace slabšího subjektu. Ten může žalovat stranu silnější nejen ve státě jejího bydliště⁷⁶, ale i u soudu místa, kde má slabší strana bydliště. Druhým stupněm je pasivní legitimace, jež spočívá v tom, že silnější strana sporu může slabší stranu žalovat jen v místě jejího bydliště.⁷⁷ Ve všech třech oddílech se setkáváme s pravidlem pro omezení dohod o volbě jiného sudiště, než toho, které je stanoveno jako výchozí v předcházejících ustanoveních (třetí stupeň ochrany). To má za následek, že při uzavírání dohody podle čl. 23 je nutné toto omezení vždy respektovat. Ve všech třech oddílech platí stejná pravidla, která jsou případně v každém oddíle ještě určitým způsobem modifikována. Základní omezení prorogace, které se vyskytuje u všech třech oddílů je požadavek, aby dohoda o volbě sudiště byla uzavřena až po vzniku sporu, a to ve prospěch slabší strany, bude-li žalobcem, tzn. že je jí poskytnuta možnost sjednat jiné sudiště než v předcházejících ustanoveních.

Podle současného znění je u všech třech oddílů nařízení mezinárodní pravomoc založena na podmínce, že žalovaná osoba má své bydliště na území některého členského státu. Tato podmínka však v Návrhu v některých případech odpadá.⁷⁸

Dá se tedy shrnout, že tyto tři oddíly, chránící slabší stranu, vykazují řadu podobností. Slabší strana může být žalována pouze u soudů státu svého bydliště. Na druhé straně v případě, kdy je tato slabší strana v postavení žalobce, má na výběr z více míst, kde může podat svou žalobu. U všech tří oblastí existují jistá omezení pro možnost prorogace. Tato omezení je nutno respektovat, jelikož důsledkem nerespektování těchto pravidel v oddíle 3 a 4 je sankce v podobě neuznání soudního rozhodnutí.⁷⁹

⁷⁶ „Bydliště fyzické osoby se posoudí v souladu s čl. 59 podle práva státu, ve kterém se má její bydliště nacházet.“ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit. 10*, str. 2887. K pojmu bydliště srov. rozsudek SD EU ve věci Korkein hallinto-oikeus - Finsko, č. C-523/07, ze dne 2. dubna 2009, Sb.s.r. 2009 I-02805

⁷⁷ SVOBODOVÁ, K.; VALDHANS, J., *cit. 72*, str. 269.

⁷⁸ Blíže k revizi Nařízení Brusel I viz kap. 3.7.

⁷⁹ V Návrhu je zahrnut také oddíl 5. Podrobněji k porušení těchto pravidel srov. kap. 3.7.1

3.4 Pojetí spotřebitelských smluv dle Nařízení Brusel I

Pojímání spotřebitele coby slabší strany je předestřeno již v Preambuli Nařízení Brusel I v bodě 13 a bodě 14, který ve prospěch spotřebitele omezuje zásadu smluvní volnosti stran. SD EU vícekrát judikoval, že ustanovení oddílu 4 představují výjimku z obecného pravidla čl. 2 Nařízení Brusel I a je proto nutné je vykládat restriktivně.⁸⁰ Současně bylo v souladu s dřívější judikaturou⁸¹ konstatováno, že pojmy tohoto ustanovení musí být vykládány autonomně.⁸²

3.4.1 Věcná působnost čl. 15 Nařízení Brusel I

Ustanovení čl. 15 Nařízení Brusel I vymezuje působnost tohoto oddílu. Obecně je třeba chápat je jako *lex specialis* k čl. 5 odst. 1.⁸³ Věcná působnost čl. 15 Nařízení Brusel I je vymezena třemi typy smluv. Jedná se o:

- smlouvy o koupi movitých věcí na splátky (čl. 15 odst. 1 písm. a))
- smlouvy o půjčce návratné ve splátkách nebo jiný úvěrový obchod určený k financování koupě takových movitých věcí (čl. 15 odst. 1 písm. b))
- ostatní smlouvy, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje a smlouva spadá do rozsahu těchto činností (čl. 15 odst. 1 písm. c))

Jak již bylo zmíněno, u těchto smluv nezáleží na hodnotě předmětu smlouvy, jsou-li splněny ostatní podmínky. Pro srovnání podle švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém jsou spotřebitelské smlouvy omezeny pouze na plnění k uspokojení obvyklé potřeby. Koupě luxusního zboží by tedy nepožívala speciální ochrany.⁸⁴

⁸⁰ Kupř.: bod 27 rozsudku SD EU ve věci Daniela Mühlleitner proti Ahmad Yusufi a Wadat Yusufi, č. C-190/11, ze dne 6. září 2012. Viz dále kap. 3.4.5, dosud nepubl.

⁸¹ Kupř.: rozsudek SD EU ve věci Eurofood IFSC Ltd., č. C-341/04, ze dne 2. května 2006, Sb.s.r. 2006 I-03813.

⁸² Srov. MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P.; *Brussels I Regulation*. München: Sellier-European Law Publishers, 2012., str. 366 a rozhodnutí SD EU zde uvedená.

⁸³ Tamtéž, str. 370.

⁸⁴ Čl. 120 IPRG BUCHER, A. *Internationales Privatrecht*. Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, 2011, str. 32.

Vyčleněny z působnosti tohoto článku zůstávají smlouvy o přepravě. To však neplatí v případě, kdy smlouva poskytuje kombinaci dopravy a ubytování zahrnutou v ceně (čl. 15 odst. 3 Nařízení Brusel I). Předpokladem je podle čl. 15 odst. 1 písm. c), aby taková smlouva byla uzavřena s podnikatelem, který provozuje profesionální nebo podnikatelskou činnost v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště nebo se činnost podnikatele musí na stát spotřebitele zaměřovat.⁸⁵ Zajímavá je v tomto smyslu problematika smluv o zprostředkování rekreačních zařízení v zahraničí a spojitost s úpravou směrnice 90/314/EHS.⁸⁶

Jedná-li se o jiný typ spotřebitelské smlouvy než uvedený v čl. 15 odst. 1 Nařízení Brusel I, znamená to, že se na takový případ vztahují pravidla obecná.⁸⁷

3.4.2 Osobní působnost čl. 15 Nařízení Brusel I

Osobní působnost čl. 15 Nařízení Brusel I. se vztahuje na spotřebitele⁸⁸ a osobu, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti.⁸⁹ Ačkoli to z jazykového výkladu jasně nevyplývá, může být osobou spotřebitele pouze osoba fyzická.⁹⁰ Pojem spotřebitele je třeba vykládat restriktivně. U smíšených smluv, které nejsou uzavírány jen za účelem uspokojení osobní potřeby, ale slouží z části také podnikatelskému účelu, se na spotřebitele vztahuje ochrana jen tehdy, je-li podnikatelský záměr zcela zanedbatelný.⁹¹ Pokud nejsou kritéria naplněna, uplatní se

⁸⁵ Blíže k vymezení znaků těchto smluv viz Rozsudek SD EU ve věci spojených případů Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller, č. C-585/08 a C-144/09, ze dne 7. prosince 2010, Sb.s.r. 2010 I-12527.

⁸⁶ Směrnice Rady 90/314/EHS o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy ze dne 13. června 1990; blíže k cestovním smlouvám viz FÜHRICH, E. *Reiserecht Handbuch des Reisevertrags-, Reisevermittlungs-, Reiseversicherungs- und Individualreiserechts*. München: C.H. Beck, 2010. str. 70-75.

⁸⁷ ROZEHNALOVÁ, N.; TÝČ, V. *Evropský justiční prostor (v civilních otázkách)*. 2. nezměněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2006, str. 224.

⁸⁸ K pojmu spotřebitele viz např. rozsudky SD EU ve věci: Société Bertrand v. Paul Ott KG, č. 150/77, ze dne 21. června 1978, Sb.s.r. 1978 01431; Shearson Lehmann Hutton Inc. v. TVB Treuhandgesellschaft für Vermögensverwaltung und Beteiligungen mbH, č. C-89/91, ze dne 19. ledna 1993, Sb.s.r. 1993 I-00139; Francesco Benincasa v. Dentalkit Srl, č. C-269/95, ze dne 3. července 1997, Sb.s.r. 1997 I-03767; Johann Gruber v. Bay Wa AG, č. C-464/01, ze dne 20. ledna 2005.

⁸⁹ Více k této definici viz. MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P., *cit.* 82, str. 374-377.

⁹⁰ GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *Europäisches Zivilverfahrensrecht : Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, EuZustellungsVO, EuInsVO, EuVTVO, zum Lugano-Übereinkommen und zum nationalen Kompetenz- und Anerkennungsrecht*. 3. vyd. München, C.H. Beck, 2010. str. 328.

⁹¹ GEBAUER M., WIEDMANN T. *Zivilrecht unter europäischem Einfluss Die richtlinienkonforme Auslegung des BGB und anderer Gesetze - Kommentierung der wichtigsten EU-Verordnungen*. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag, 2010. str. 1411. Podrobněji ke smíšeným smlouvám viz také rozsudek SD EU ve věci Johann Gruber v. BayWa AG, č. C-464/01 ze dne 20. ledna 2005, Sb.s.r. 2005 I-00439.

úprava obecná, jež vychází z rovnosti v postavení účastníků. Za spotřebitele nelze považovat:

- osobu, jež uzavřela smlouvu z části za účelem uspokojení soukromých potřeb a z části v rámci své profesní či obchodní činnosti, ledaže by druhý účel byl v celkovém kontextu transakce zanedbatelný⁹²
- osobu, která vymáhá pohledávku postoupenou na ni spotřebitelem, byť by šlo o pohledávku ze spotřebitelské smlouvy⁹³
- právnickou osobu založenou za účelem ochrany práv spotřebitelů, která hájí jejich zájmy proti podnikatelům, jež práva spotřebitelů poškozují⁹⁴

Čl. 15 odst. 2 Nařízení Brusel I. upřesňuje, že se smluvním partnerem spotřebitele, který sice nemá bydliště na území členského státu, avšak v některém členském státě má pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu, bude jednáno tak, jako by měl bydliště na území tohoto členského státu. Podmínkou však je, že se musí jednat o spor vyplývající z provozu této pobočky, zastoupení nebo provozovny.

3.4.3 Místně-situační působnost čl. 15

Z hlediska působnosti zbývá vymezit ještě tzv. místně-situační působnost čl. 15 Nařízení Brusel I.⁹⁵ Pokud se nejedná o případ smluv dle čl. 15 odst. 1 písm. a) nebo b), přichází v úvahu ještě aplikace čl. 15 odst. 1 písm. c). Toto ustanovení vyžaduje splnění několika podmínek. Musí dojít k uzavření smlouvy mezi spotřebitelem a osobou, která provozuje profesionální a podnikatelské činnosti (podnikatel), musí se jednat o takovou spotřebitelskou smlouvu, která spadá do rámce profesionální nebo podnikatelské činnosti podnikatele a podnikatel musí provozovat profesionální nebo podnikatelskou činnost v členském státě, ve kterém má spotřebitel bydliště, nebo jakýmkoliv způsobem

⁹² Rozsudek SD EU ve věci Johann Gruber v. BayWa AG, C-464/01 ze dne 20. ledna 2005, Sb.s.r. 2005 I-00439.

⁹³ Rozsudek SD EU ve věci Shearson Lehmann Hutton Inc. v. TVB Treuhandgesellschaft für Vermögensverwaltung und Beteiligungen mbH, C-89/91 ze dne 19. ledna 1993, Sb.s.r. 1993 I-00139.

⁹⁴ Rozsudek SD EU ve věci Verein für Konsumenteninformation proti Karlu Heinz Henkelovi, C-167/00 ze dne 1. října 2002, Sb.s.r. 2002 I-08111.

⁹⁵ Termín převzat z STAUDINGER, A.; STEINRÖTTER, B. Europäisches Internationales Zivilverfahrensrecht: Alles „Brüssel“, oder was? Juristische Arbeitsblätter, 2012, č. 4, str. 242, [online] [cit. 20. 10.2012].

Dostupné z WWW: <http://www.ja-aktuell.de/root/img/pool/verschiedenes/aufsatz_ja_4-2012.pdf>.

zaměřovat svou činnost na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště, nebo na více členských států, mezi nimiž je i takový stát.

Poslední vývoj spotřebitelské ochrany je charakteristický omezením pouze na spotřebitele pasivního. Pod pojmem „pasivní“ spotřebitel je třeba rozumět spotřebitele, který uzavře smlouvu se „zahraničním“ podnikatelem v situaci, kdy se tento aktivně podbízí spotřebiteli (reklamou, telefonátem). Simon v této souvislosti užívá termínu „pozvání“ smluvního partnera.⁹⁶ Na tzv. „aktivního“ spotřebitele, který sám ze své vůle vyjede do zahraničí a tam uzavře smlouvu se „zahraničním“ podnikatelem, se ochrana nevztahuje.⁹⁷ SD EU však v nedávném judikátu⁹⁸ v jistém smyslu modifikoval tuto koncepci a i tento spotřebitel je tak v určitých případech chráněn.

3.4.4 Problematika zaměření činnosti

Podle základního vymezení čl. 15 odst. 1 písm. c) podnikatel musí provozovat profesionální nebo podnikatelskou činnost v členském státě, ve kterém má spotřebitel bydliště, nebo jakýmkoliv způsobem zaměřovat svou činnost na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště, nebo na více členských států, mezi nimiž je i takový stát. V následujícím výkladu se budu zabývat pouze druhou alternativní podmínkou ustanovení čl. 15 odst. 1 písm. c). Účelem této zvláštní normy je opět přiměřená ochrana spotřebitele jakožto slabší a právně nezkušené smluvní strany.⁹⁹ Oproti znění v předchozí Bruselské úmluvě¹⁰⁰, jsou v Nařízení Brusel I. podmínky, jež musí spotřebitelské smlouvy splňovat, formulovány obecnějším způsobem. Tím se rozšířila oblast aplikace na více případů a došlo k posílení ochrany spotřebitele. Cílem bylo zejména zohlednit rozvoj nových komunikačních prostředků a vývoj v oblasti elektronického obchodu. Pojem „zaměření činnosti na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště“ však není v Nařízení Brusel I definován. Podle ustálené judikatury SD EU je třeba v takovém případě určit definici pojmů v souladu s obvyklým smyslem

⁹⁶ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *cit. 10*, str. 2936.

⁹⁷ KYSELOVSKÁ, T., *cit. 55*, str. 39; viz. také GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit. 90*, str. 335.

⁹⁸ Rozsudek SD EU ve věci Daniela Mühlleitner proti Ahmad Yusufi a Wadat Yusufi, č. C-190/11, ze dne 6. září 2012. Viz dále kap. 3.4.5, dosud nepubl.

⁹⁹ Viz. také Rozsudek SD EU ve věci Peter Engler proti Janus Versand GmbH, č. C-27/02, ze dne 20. ledna 2005, Sb.s.r. 2005 I-00481.

¹⁰⁰ Čl. 13 odst. 1 bod 3 Bruselské úmluvy. V Nařízení Brusel I došlo k odstranění podmínky, aby spotřebitel učinil nezbytné právní úkony směřující k uzavření smlouvy ve svém státě.

v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém jsou slova použita, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž jsou součástí.¹⁰¹

Klíčovým rozhodnutím osvětlujícím výklad pojmu „zaměření činnosti na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště“ (čl. 15 odst. 1 písm. c)), je rozhodnutí ve spojených případech *Pammer a Hotel Alpenhof*.¹⁰² SD EU zde poprvé přinesl určité indicie pro konkretizaci rozsahu tohoto pojmu. V obou případech se SD EU zabýval tím, zda pro naplnění pojmu „zaměření činnosti na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště“, postačí, aby webová stránka byla dostupná pro spotřebitele ve státě jeho bydliště.

SD EU judikoval, že samotná možnost přístupu na webovou stránku smluvního partnera spotřebitele nestačí k založení pravomoci soudů v místě bydliště spotřebitele. Výklad uvedený v těchto výrocích soudu bude významně ovlivňovat evropské spotřebitelské právo, mimo jiné bude také determinovat kolizní úpravu podle čl. 6 Nařízení Řím I. Dosavadní judikatura soudů členských států byla nejednotná. Tak na příklad německý nejvyšší soud nesubsumoval pod pojem „zaměření činnosti“ činnost řeckého advokáta se znalostí německého jazyka jen proto, že jeho jméno bylo uvedeno na stránkách německého velvyslanectví a tří německých pojišťoven.¹⁰³ Rakouský soud popřel aplikaci tohoto ustanovení o zaměření činnosti v případě webových stránek české diskotéky, které byly dostupné pouze v českém jazyce.¹⁰⁴ Naproti tomu soud potvrdil existenci zaměření u německé banky, která pověřila v Rakousku finanční poradce, aby zprostředkovali v Rakousku bankovní smlouvy.¹⁰⁵ Zaměření činnosti bylo potvrzeno také při koupi zboží německého podnikatele, jehož reklama byla otištěna v rakouském časopise.¹⁰⁶ Vymezení hranice mezi internetovou stránkou, jejímž prostřednictvím

¹⁰¹ Viz. v tomto smyslu rozsudky SD EU ve věci *Hönig*, C-128/94, ze dne 19. října 1995, Sb.s.r. 1995 I-03389; *DIR International Film a další v. Komise*, C-164/98, ze dne 27. ledna 2000, Sb.s.r. 2000 I-00447; *easy Car*, C-336/03, ze dne 10. března 2005, Sb.s.r. 2005 I-01947; citováno dle Stanoviska generální advokátky Trstenjak ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, předneseného dne 18. května 2010, bod 62.

¹⁰² Rozsudek SD EU ve věci spojených případů *Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller*, C-585/08 a C-144/09, ze dne 7. prosince 2010, Sb.s.r. 2010 I-12527.

¹⁰³ BGH 17.9.2008 - III ZR 71/08; dostupné z WWW: <<http://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Text=NJW%202009%2C%20298&Suche=BGH%2017.9.2008%2C%20NJW%202009%2C%20298>>.

¹⁰⁴ OGH, 20.5.2009, 2 Ob 256/08y.

¹⁰⁵ OGH, 8.9.2009, 1 Ob 158/09f.

¹⁰⁶ OGH, 28.2.2003, 7 Nc 4/03d ; detailní seznam rakouských soudních rozhodnutí k Nařízení Brusel I, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

podnikatel zaměřuje svou činnost na členský stát (tzv. aktivní stránka), ve kterém má spotřebitel bydliště, a internetovou stránkou, prostřednictvím které svou činnost nezaměřuje (tzv. pasivní stránka), musí být v každém konkrétním případě posouzeno vnitrostátním soudem.¹⁰⁷ Katalog indicií SD EU, podle nichž je možné se domnívat, že činnost podnikatele je zaměřena na členský stát bydliště spotřebitele, je pouze demonstrativním výčtem.¹⁰⁸ Generální advokátka Trstenjak ve svém stanovisku udala ještě další kritéria, která by měla být v praxi zohledněna. Kromě toho se přiklonila také k přípustnosti výslovného určení na internetových stránkách obchodníka, na které členské státy se nezaměřuje (tzv. disclaimer clause). S ohledem na konkrétní okolnosti je však třeba zkoumat případný rozpor takového ustanovení s právem EU.¹⁰⁹

Při aplikaci je nutné posoudit také úmysl podnikatele zaměřit svoji činnost na stát bydliště spotřebitele. SD EU k tomu uvedl, že tento úmysl musí být dán již před uzavřením smlouvy a ověření této podmínky náleží opět vnitrostátnímu soudu.¹¹⁰ Podle německého spolkového nejvyššího soudu není například možné podřadit pod výklad pojmu zaměření nebo výkon činnosti na stát spotřebitele ve smyslu čl. 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I situaci, kdy smluvní partner začne vykonávat činnost ve státě trvalého pobytu spotřebitele teprve na základě smlouvy uzavřené se spotřebitelem.¹¹¹

SD EU tedy nestanovil jasná kritéria, na jejichž základě bude moci vnitrostátní soud rozhodnout, zda podnikatel zaměřuje svoji činnost na členský stát, ve kterém má

<<http://www.uibk.ac.at/zivilverfahren/entscheidungsdocumentation/eugvvo.pdf>>.

Více k rakouské judikatuře v oblasti Nařízení Brusel I: dostupné z WWW:

<http://www.vjg.at/uploads/media/Der_Erfuellungsorts-_und_Verbrauchergerichtsstand_im_Europaeischen_Prozessrecht.pdf?PHPSESSID=28eea3e6c457f6af21c767ebf5444e14>.

¹⁰⁷ Bod 83 rozsudku ve věci C-585/08.

¹⁰⁸ Těmito indiciemi jsou: mezinárodní povaha činnosti, popis cesty do sídla podnikatele s počátkem v jiných členských státech, použití jiného jazyka nebo jiné měny, než jsou jazyk nebo měna, které jsou obvykle používány v členském státě, ve kterém má podnikatel sídlo s možností provést rezervaci a potvrdit ji v tomto jiném jazyce, uvedení telefonického spojení s mezinárodním předčíslem, vynaložení nákladů na službu sponzorovaných odkazů na internetu s cílem usnadnit spotřebitelům s bydlištěm v jiných členských státech přístup na stránku podnikatele nebo jeho zprostředkovatele, použití jiného jména domény prvního řádu, než je doména členského státu, ve kterém má podnikatel sídlo, a uvedení mezinárodní klientely složené ze zákazníků s bydlištěm v jiných členských státech. Tamtéž, bod 93. Podrobněji k výkladu jednotlivých kritérií MANKOWSKI, P. Autoritatives zum „Ausrichten“ unternehmerischer Tätigkeit unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO. *IPRax*. č. 2, 2012, str. 149-154.

¹⁰⁹ Stanovisko generální advokátky Trstenjak ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, přednesené dne 18. května 2010, body 91-99, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62011CC0190:CS:HTML>>. Tamtéž, body 91-99.

¹¹⁰ Bod 89 rozsudku ve věci C-585/08.

¹¹¹ GEBAUER, M. Die deutsche Rechtsprechung auf dem Gebiet des Internationalen Privatrechts im Jahre 2003-2007. Tübingen 2005-2009, *RabelsZ* č. 3, 2011, str. 692.

spotřebitel bydliště. Mankowski hodnotí kladně, že se SD EU neuchýlil k černo-bílému řešení a poskytl tak určitý návod pro praxi.¹¹² Podle názoru Břicháčka je ale velmi pravděpodobné, že v budoucnu budou vznikat v této oblasti výkladové problémy.¹¹³ Domnívám se, že flexibilní formulace ustanovení společně s judikovanými doplňujícími kritérii ponechává přirozený prostor pro uvážení národních soudů a zhodnocení všech aspektů konkrétních sporů. „Stanovení soudní příslušnosti musí vycházet z posouzení objektivních kritérií, na jejichž základě lze určit, zda je daný ekonomický operátor přítomen v daném členském státě a zda projevil vůli na něj svou činnost zaměřit.“¹¹⁴ Lyčka dále polemizuje nad tím, zda by rozhodnutí *Pammer* mohlo být považováno za uplatnitelné i v ostatních oblastech práva Evropské unie a zda toto rozhodnutí nezakládá novou kategorii v rámci jurisprudence definující kritéria pro odlišení svobody usazování a volného pohybu služeb.

3.4.5 Problematika kauzality a nezbytnosti uzavření smlouvy na dálku

Podle společného prohlášení Rady a Komise pouhá skutečnost, že internetová stránka je pro spotřebitele dostupná, nepostačuje pro uplatnění čl. 15 odst. 1 písm. c). Taková stránka musí vyzývat k uzavření smluv na dálku a smlouva musí skutečně být uzavřena na dálku.¹¹⁵ Také bod 24 Preambule Nařízení Řím I výslovně zmiňuje podmínku, aby smlouva byla jakýmkoli prostředky uzavřena na dálku.

Problematikou se zabýval SD EU ve věci *Mühlleitner v. Yusufi*¹¹⁶, kde byla vznesena předběžná otázka, zda z bodů 86 a 87¹¹⁷ výše uvedeného rozsudku *Pammer a Hotel Alpenhof* neplyne, že čl. 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I se vztahuje toliko

¹¹² MANKOWSKI, P., *cit.* 82, str. 146.

¹¹³ BŘICHÁČEK, T. Kolizní úprava spotřebitelských smluv – aktuální otázky. Seminář (Fórum CPK) dne 11.10.2012, Právnická fakulta, UK.

¹¹⁴ LYČKA M., *Pammer: Internetová nabídka směřuje na konkrétní členský stát, když... Jurisprudence* 2011, č. 3, str. 27.

¹¹⁵ *Společné prohlášení Rady a Komise k čl. 15 a 73 nařízení č. 44/2001*, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné v německém jazyce z WWW: <http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_de_declaration.pdf>.

¹¹⁶ Rozsudek SD EU ve věci Daniela Mühlleitner proti Ahmad Yusufi a Wadat Yusufi, č. C-190/11, ze dne 6. září 2012, dosud nepubl.

¹¹⁷ Bod 86: „*Hotel Alpenhof nicméně tvrdí, že smlouva se spotřebitelem byla uzavřena na místě, a nikoliv na dálku, jelikož se předání klíčů od pokojů a platba uskutečnily na místě, a že se proto nemůže použít čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001.*“

Bod 87: „*V tomto ohledu skutečnost, že klíče jsou předány spotřebiteli a platba je spotřebitelem provedena v členském státě, na jehož území má podnikatel sídlo, nebrání použití uvedeného ustanovení, pokud se rezervace a její potvrzení uskutečnily na dálku, takže spotřebitel byl smluvně vázán na dálku.*“

na smlouvy uzavřené na dálku. V uvedeném případě si paní Mühlleitner žijící v Rakousku chtěla pořídit automobil pro svou osobní potřebu. Následně si vyhledala webové stránky podnikatelů se sídlem v Německu. Paní Mühlleitner se po domluvě s podnikateli dopravila do Německa, kde uzavřela kupní smlouvu. Mezi stranami došlo ke sporu a paní Mühlleitner se obrátila na rakouský soud. V otázce mezinárodní pravomoci nebylo jasné, zda žalobkyni přísluší možnost žalovat v místě svého bydliště dle čl. 16 odst. 1. Sporné totiž bylo, zda předmětná smlouva naplnila znaky spotřebitelské smlouvy dle čl. 15 odst. 1 písm. c), přesněji zda toto ustanovení nepředpokládá, aby smlouva mezi podnikatelem a spotřebitelem byla uzavřena na dálku. V této otázce se již SD EU nezabýval podmínkou „zaměření činnosti“, protože národní soud došel k závěru, že tato podmínka byla splněna. Nestala se tak předmětem předběžné otázky.

Písemné vyjádření k této věci předložila vedle ostatních států a Komise také Česká republika. Všechny státy i Komise ve svých vyjádřeních jednotně popírají, že by se čl. 15 odst. 1 písm. c) měl omezovat pouze na spotřebitelské smlouvy uzavřené na dálku. Soudní dvůr se s odkazem na zprávu výboru pro právní záležitosti a vnitřní trh Evropského parlamentu k návrhu budoucího Nařízení Brusel I. rovněž vyslovil, že článek 15 odst. 1 písm. c) musí být vykládán tak, že nevyžaduje, aby smlouva mezi spotřebitelem a podnikatelem byla uzavřena na dálku. Spotřebitel by totiž mohl pozbýt zvláštní ochrany podle článků 15 a 16 Nařízení Brusel I jen proto, že by se za účelem uzavření smlouvy a převzetí zboží či čerpání služeb přemístil.¹¹⁸ Doplnění podmínky související s uzavíráním spotřebitelských smluv na dálku by tak bylo v rozporu s cílem, který ustanovení čl. 15 odst. 1 písm. c) ve svém novém, méně restriktivním znění sleduje, zejména s cílem ochrany spotřebitele coby slabší smluvní strany.¹¹⁹ Určující není ani místo, kde došlo k uzavření smlouvy.¹²⁰ Bylo-li by místo rozhodující, mohlo by docházet k nerovnému zacházení se spotřebiteli z příhraničních oblastí, kteří mohou uzavřít smlouvu osobně.¹²¹

¹¹⁸ Bod 28 Stanoviska generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna ve věci C-190/11, předneseného dne 24. května 2012, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62011CC0190:CS:HTML>>.

¹¹⁹ Bod 42 rozsudku SD EU ve věci Daniela Mühlleitner proti Ahmad Yusufi a Wadat Yusufi, č. C-190/11, ze dne 6. září 2012, dosud nepubl.

¹²⁰ GEIMER, R., SCHÜTZE, R. *cit.* 90, str. 334.

¹²¹ MANKOWSKI, P. Autoritatives zum „Ausrichten“ unternehmerischer Tätigkeit unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO. *IPRax*. 2012, č. 2, str. 148.

Jedná se o poměrně široký výklad. Problematika spojitosti uzavřené smlouvy se členským státem spotřebitelova bydliště tak není explicitně upravena a může opět docházet k výkladovým problémům. Podle mého názoru vzniká tak zajímavá situace, kdy v závislosti na potvrzení či nepotvrzení rozhodující podmínky „zaměření činnosti“ podle obsahu internetové stránky národními soudy a zejména spojitosti vzniku spotřebitelské smlouvy s takovou internetovou stránkou, budou někteří spotřebitelé moci žalovat v místě svého bydliště i přesto, že smlouvu uzavřeli ve státě bydliště podnikatele a stali se tak do určité míry „aktivními“ spotřebiteli, na které by se ochrana vztahovat neměla. Dokazování skutečnosti, že impulsem k uzavření smlouvy ve státě bydliště podnikatele byly jeho internetové stránky navštívené před odjezdem do zahraničí, může být obtížné. Důkazní břemeno nese žalobce. V konečném důsledku pak tedy bude úlohou spotřebitele, aby prokázal založení soudní pravomoci soudu svého bydliště.¹²²

K problematice kauzální souvislosti mezi profesionální činností obchodníka byla aktuálně vznesena předběžná otázka.¹²³ Německý spolkový nejvyšší soud se k příčinné souvislosti částečně vyjádřil ve výše zmíněném rozhodnutí.¹²⁴ Evropský soudní dvůr zatím také nevyjasnil otázku, zda se čl. 15 Nařízení Brusel I aplikuje i na konkurující nároky z mimosmluvních závazků. V zájmu spotřebitele však je, aby se veškerými spornými otázkami zabýval jediný soud.¹²⁵ Také zásada procesní ekonomie ukazuje spíše na koncentraci veškerých nároků v jediném řízení.¹²⁶

¹²² Srov. ROTH, H. *Wer ist im Europäischen Prozessrecht ein Verbraucher?* IN: HOFFMANN, B.; KRONKE, H.; *Grenzen überwinden : Prinzipien bewahren. Festschrift für Bernd von Hoffmann zum 70. Geburtstag am 28. Dezember 2011.* Bielefeld : Giesecking, 2011, str. 721.

¹²³ LG Saarbrücken, 10.5.2012 – Rs. C-218/12 – Lokman Emrek ./ Vlado Sabranovic

¹²⁴ BGH 17.9.2008 - III ZR 71/08, bod 15, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Text=NJW%202009%2C%20298&Suche=BGH%2017.9.2008%2C%20NJW%202009%2C%20298>> .

¹²⁵ GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 332.

¹²⁶ STAUDINGER, A.; STEINRÖTTER, B., *cit.* 95, str. 245.

3.5 Základní pravidla pro určení soudní pravomoci – čl. 16, 17

Čl. 16 a 17 upravují soudní pravomoc. Je-li spor kvalifikován jako spor na základě smluv uvedených v čl. 15 Nařízení Brusel I znamená to, že v takovém případě se neuplatní obecná pravidla o pravomoci, ale pravomoc soudu se určí dle čl. 16 nebo 17. Je však třeba mít na paměti, že v případě některých spotřebitelských smluv, může být založena též výlučná pravomoc. Tato bude mít vždy přednost před pravomocí speciální. Pravidla určování pravomoci vymezená u pojišťovacích smluv (oddíl 3) se jako určitá *lex specialis* ke spotřebitelským smlouvám uplatní také přednostně.¹²⁷

Spotřebitel se může rozhodnout, zda podá žalobu u soudu státu, kde má bydliště jeho smluvní partner nebo u soudu místa, kde má bydliště on sám (čl. 16 odst. 1). V tomto druhém případě je tedy upravena i místní příslušnost soudu a je tak zasazeno i do národních procesních úprav členských států. Z tohoto ochranného ustanovení však nevyplývá, že se aplikuje i na případy postrádající mezinárodní prvek. Evropská úprava soudní pravomoci v oblasti ochrany spotřebitele zasahuje jen, pokud mají spotřebitel a podnikatel místo bydliště v různých členských státech.¹²⁸ Tím může docházet k diskriminaci domácího spotřebitele oproti spotřebiteli, jež má místo bydliště na území jiného členského státu. Toto však neospravedlňuje zavedení obecné úpravy, která by spotřebiteli umožňovala žalovat u svého místně příslušného soudu, má-li jeho smluvní partner bydliště ve stejném státě.¹²⁹

Smyslem ustanovení je opět zvýhodnění postavení spotřebitele.¹³⁰ Evropská úprava soudní pravomoci v oblasti ochrany spotřebitele zasahuje jen v případě, kdy spotřebitel žaluje podnikatele, jenž má bydliště v členském státě.¹³¹

¹²⁷ MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P., *cit.* 82, str. 365.

¹²⁸ Určitou výjimkou z tohoto pravidla je kupř. čl. 17 odst. 3 Nařízení Brusel I.

¹²⁹ Spotřebitel s bydlištěm v Rakousku žaloval zprostředkovatele cesty se sídlem v Rakousku za náhradu škody, kterou utrpěl na zájezdu v Turecku. Podle ustanovení Nařízení Brusel I podal žalobu u soudu příslušného podle místa svého bydliště. Rakouský soud judikoval (OGH, 20.4.2004 – 9 Ob 151/03a), že mezinárodní prvek není natolik silný, aby založil aplikaci Nařízení. Spotřebitel v tomto případě také namítal, že v důsledku neaplikace Nařízení Brusel I byl jako tuzemský spotřebitel diskriminován v porovnání se spotřebiteli, kteří si objednali stejnou cestu, avšak mají místo bydliště na území jiného členského státu. Tito pak mohou žalovat u soudu příslušného podle svého místa bydliště. Tato diskriminace čistě národního právního vztahu není z evropského pohledu problémem. HEIDERHOFF, B. Nationaler Verbrauchengerichtsstand nach der Brüssel I. *IPRax*. 2006, č. 6, Str. 612.

¹³⁰ JENARD, P. *Report on the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters (signed at Brussels, 27 September 1968)*, str. 33, [online] [cit. 18. 10.2012].

Dostupné z WWW:

Spotřebitel má tedy možnost svoje nároky uplatnit u soudu určeného podle jeho bydliště a vyhnout se tak případným těžkostem s následným vymáháním v zahraničí. Kromě toho, může spotřebitel žalovat i ve členském státě, kde má smluvní partner pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu. Podmínkou je, že se musí jednat o spor vyplývající z jejich provozu. Jiná sudiště než zde vymezená přípustná nejsou.¹³²

V případě žaloby podané proti spotřebiteli, může být žaloba podána pouze u soudu státu, kde má spotřebitel bydliště. Zde již Nařízení Brusel I místní příslušnost neupravuje.¹³³ Rozhodující pro určení soudní pravomoci je bydliště spotřebitele v okamžiku vznesení žaloby – tedy nikoli v okamžiku uzavření smlouvy. Spotřebitel svévolnou změnou svého bydliště může ovlivnit i místo řešení budoucího sporu.¹³⁴ Dále pak však platí zásada *perpetuatio fori*.¹³⁵ V nedávné době řešil SD EU zajímavou otázku aplikace Nařízení Brusel I v případě, kdy žalovaný - spotřebitel – byl neznámého pobytu.¹³⁶ V rozsudku došel k závěru, že „v situaci, kdy spotřebitel, který je stranou smlouvy o dlouhodobém hypotečním úvěru s povinností informovat smluvního partnera o jakékoliv změně adresy, opustí své bydliště předtím, než je proti němu podána žaloba pro porušení smluvních povinností, jsou soudy členského státu, na jehož území se nachází poslední známé bydliště spotřebitele, na základě čl. 16 odst. 2 nařízení příslušné rozhodnout o této žalobě, jestliže nejsou podle článku 59 nařízení schopny určit aktuální bydliště žalovaného a nemají ani průkazné indicie umožňující dospět k závěru, že žalovaný má skutečně bydliště mimo území EU. Nařízení nebrání použití ustanovení vnitrostátního procesního práva členského státu, které ve snaze zabránit situaci odepření

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1979:059:FULL:EN:PDF>>.

¹³¹ V Návrhu dochází k významné změně, kdy bude umožněno žalovat na základě Nařízení Brusel I smluvního partnera spotřebitele s bydlištěm na území třetího státu. Srov. kap. 3.8.

¹³² Není tedy možné žalovat v místě plnění (čl. 5 Nařízení Brusel I) či využít institutu subjektivní kumulace (čl. 6 Nařízení Brusel I). Geimer však uvádí jako výjimku „subjektivní kumulaci nutnou“, která musí být umožněna. GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, 2010, str. 344 .

¹³³ Podle českého občanského soudního řádu (§ 84 a násl.), stejně jako podle německého občanského soudního řádu (čl. 12 a násl. ZPO) se jedná o obecný soud žalovaného, takže jím v konečném důsledku bude také soud místa bydliště spotřebitele. Překlad vybraných ustanovení IN: BĚLOHLÁVEK, A. J. *Mezinárodní právo soukromé evropských zemí: překlady předpisů mezinárodního práva soukromého s poznámkami a související informace* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 283.

¹³⁴ CHLEBOVÁ, R. Ochrana spotřebitele v evropském mezinárodním právu soukromém. Evropské mezinárodní právo soukromé. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/13.html>>.

¹³⁵ RAUSCHER, T. *Europäisches Zivilprozessrecht: Kommentar*. München: Sellier-European Law Publishers, 2004. str. 197.

¹³⁶ Rozsudek SD EU ve věci Hypoteční banka a.s. proti Udo Mike Lindner, C-327/10, ze dne 17. listopadu 2011, nepubl. Viz také rubrika Rechtsprechung *RIW*, č. 3, 2012; str. 158 – 161, *EuZW* č. 3, 2012, str. 103-106.

spravedlnosti umožňuje vést řízení proti osobě, která se neúčastní řízení a jejíž pobyt není znám, pokud se soud, který se sporem zabývá, ujistí předtím, než o něm rozhodne, že proběhla veškerá pátrání, která ukládají zásady řádné péče a dobré víry, aby byl zjištěn pobyt žalovaného.¹³⁷ Na tento rozsudek se ve své aplikační praxi odvolal i Nejvyšší soud ČR.¹³⁸

Čl. 16 odst. 3 upravuje případ podání vzájemné žaloby. Zde již nezáleží na tom, zda v původním řízení byl žalovaný spotřebitel či jeho smluvní partner. Také zde je předurčena jak mezinárodní pravomoc soudu, tak i jeho místní příslušnost.¹³⁹ Tento institut nalezneme u pojišťovacích smluv (čl. 12 odst. 2 Nařízení Brusel I.) i individuálních pracovních smluv (čl. 20 odst. 2). Jedná se o podobnou konstrukci jako v čl. 6 odst. 3 Nařízení Brusel I a platí také podmínka spojitosti mezi původním řízením a nově podanou žalobou. Zvláštností je, že předmětem této (nikoliv však původní) žaloby nemusí být nárok ze spotřebitelské smlouvy.¹⁴⁰ Dá se tak říci, že toto ustanovení je určitým uvolněním přísně koncipovaných pravidel určování soudní pravomoci v oblasti spotřebitelských smluv.

3.5.1 Omezení prorogace a derogace – čl. 17

I v oblasti spotřebitelských smluv je možné na základě dohody stran sjednat jak mezinárodní pravomoc, tak i místní příslušnost soudu určitého státu. Tato úprava je významným nástrojem pro uplatnění autonomie vůle stran v oblasti procesního práva. Někdy je také v odborné literatuře nazývána procesní smlouvou.¹⁴¹ Základem je úprava v čl. 23 Nařízení Brusel I. Dohoda, kterou účastníci zakládají pravomoc soudu určitého státu, nemusí obsahovat označení místně příslušného soudu určeného státu.¹⁴² Ujednání o volbě soudu však nemůže nijak zasáhnout do pravidel věcné příslušnosti. „Pokud si

¹³⁷ Bod 55 výše zmíněného rozsudku.

¹³⁸ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 32 Cdo 5208/2009.

¹³⁹ Tamtéž, str. 198.

¹⁴⁰ Tamtéž. Shodně také: GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 344; GEBAUER M., WIEDMANN T., *cit.* 91, str. 1414.

¹⁴¹ ROZEHNALOVÁ, N.; TÝČ, V., *cit.* 87, str. 228.

¹⁴² Jestliže strany dohodou založily pravomoc českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit, postupuje se podle § 11 odst. 3 o. s. ř. Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 8. 2002, sp. zn. 29 Odo 524/2002; Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 4. 2012, sp. zn. 21 Cdo 260/2011.

strany zvolí věcně nepřislušný soud, je třeba na jejich ujednání hledět tak, jako by si zvolily nejbližší věcně příslušný soud soudu zvolenému.¹⁴³

Čl. 17 je *lex specialis* k čl. 23 Nařízení Brusel I. Z pohledu účinků dohody bude tedy platit pravidlo, že takto založená pravomoc (popř. i místní příslušnost) soudu je výlučná. „Výlučnost se však týká jen fáze jejího stanovení a respektování soudem členského státu na námitku strany. Není „protažena“ do fáze uznání.“¹⁴⁴ Možnost sjednání sudiště je však u spotřebitelských smluv omezena. Připuštěny jsou pouze tři situace: dohoda uzavřená až po vzniku sporu (čl. 17 bod 1) nebo dohoda umožňující spotřebiteli zahájit řízení u jiných soudů než těch, které jsou uvedeny v tomto oddíle (čl. 17 bod 2) nebo dohoda uzavřená mezi spotřebitelem a jeho smluvním partnerem, kteří mají v době uzavření smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt v témže členském státě, jestliže tato dohoda zakládá pravomoc soudů tohoto členského státu. To neplatí, jestliže by taková dohoda nebyla podle práva tohoto členského státu přípustná. (čl. 17 bod 3)¹⁴⁵.

Smyslem ustanovení čl. 17 bod 1 je chránit spotřebitele před nevýhodnými prorogačními doložkami formulářových smluv podnikatele, kdy spotřebitel nemusí před vznikem sporu odhadnout dopady prorogační dohody na vedení případného budoucího sporu.¹⁴⁶ Uvedenou koncepci podtrhuje i judikatura SD EU při posuzování zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách.¹⁴⁷ SD EU judikoval, že vnitrostátní soud má povinnost v rámci přezkumu své vlastní pravomoci, z moci úřední a nezávisle na typu řízení posoudit zneužívající charakter klauzule o soudní pravomoci. Podmínkou je, že má k dispozici informace o právním a skutkovém stavu. Považuje-li takovou klauzuli za zneužívající, zdrží se jejího použití, vyjma případu, kdy s tím spotřebitel nesouhlasí.¹⁴⁸ Dojde-li k ujednání po vzniku sporu, předpokládá se, že spotřebitel již dokáže s dostatečnou vážností posoudit svou volbu a její dopady. „Okamžikem vzniku sporu se přitom rozumí vznik sporných skutečností, které mohou

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2010, sp. zn. 4 Nd 327/2010-30.

¹⁴⁴ ROZEHNALOVÁ, N.; TÝČ, V., *cit.* 87, str. 259

¹⁴⁵ V českém právním řádu upravuje prorogaci § 89a OSŘ a je možná jedině v obchodních věcech. Více k této problematice viz SIMON, P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 580-582.

¹⁴⁶ RAUSCHER, T. *cit.* 135, str. 199.

¹⁴⁷ Upravuje Směrnice 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

¹⁴⁸ Rozsudek SD EU ve věci Pannon GSM Zrt. v. Erzsébet Sustikné Győrfi, č. C-243/08, ze dne 4. června 2009, Sb.s.r. 2009 I-04713. Srov. také Usnesení Okresní soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 17 C 77/2008

vyústit až v podání žaloby, nikoliv okamžik zahájení soudního řízení.¹⁴⁹ Prorogovat příslušnost soudů jiného státu je možné i tehdy, jedná-li se o čistě vnitrostátní vztah.¹⁵⁰

Čl. 17 bod 2 opět pouze ve prospěch spotřebitele, umožňuje sjednat si se smluvním partnerem dohodu, podle které bude moci vedle soudů uvedených v čl. 16 odst. 1 žalovat smluvního partnera i u jiných soudů. Dochází tak k rozšíření okruhu pravomocných soudů. Taková ujednání jsou přípustná již před vznikem sporu.¹⁵¹ Podstatné je především to, že ustanovení má sloužit výhradně pro zvýhodnění spotřebitele v pozici žalobce. Avšak v případě, kdy smluvní partner podá žalobu proti spotřebiteli u soudů státu spotřebitelova bydliště, spotřebitel se nemůže odvolávat na pravomoc, příp. příslušnost jiných soudů dle výše zmíněné prorogační dohody, aby tak zabránil řízení proti své osobě.¹⁵²

Smluvní partner spotřebitele je chráněn ustanovením čl. 17 bod 3. Vztahuje se na situace, kdy spotřebitel a jeho smluvní partner mají v době uzavření smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt¹⁵³ v témže členském státě a prorogační dohoda zakládá pravomoc soudů tohoto členského státu. Taková dohoda musí být podle práva daného členského státu přípustná. Jedná se o případy, ve kterých smluvní partner uzavírá smlouvu se spotřebitelem v okamžiku, kdy oba mají bydliště ve stejném členském státě.¹⁵⁴ Spotřebitel však po uzavření smlouvy může svévolně přenést své bydliště. Smluvní partner by v případě sporu musel žalovat spotřebitele u soudu podle místa jeho nového bydliště. Uzavřou-li smluvní strany dohodu podle čl. 17 bod 3, je pro určení soudní pravomoci i příslušnosti rozhodný okamžik tohoto uzavření a pozdější změna bydliště na tom nic nezmění.¹⁵⁵

Bude-li sjednána prorogační dohoda v rozporu s výše uvedenými pravidly, nebude mít žádné právní účinky (čl. 23 odst. 5). Teprve jsou-li splněny podmínky dohody podle některého z těchto tří ustanovení, zkoumá se, zda byla dodržena pravidla stanovená čl. 23 odst. 1 věta 3. Nařízení Brusel I.

¹⁴⁹ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 2939.

¹⁵⁰ CHLEBCOVÁ, R. *cit.* 131.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P., *cit.* 82, str. 389.

¹⁵³ K rozlišení obou těchto pojmů srov. GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 349.

¹⁵⁴ Zde stojí za pozornost, že Nařízení Brusel I v tomto ustanovení potlačuje nezbytnost mezinárodního prvku, jelikož obě strany v okamžiku smlouvy mají bydliště ve stejném členském státě. Srov. také *cit.* 126.

¹⁵⁵ GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 349.

3.6 Pravomoc soudů založená účastí žalovaného

Bylo dlouhou dobu sporné, zda lze v rámci ustanovení o speciální pravomoci, tj. v oddílech 3 – 5, založit pravomoc soudu tím, že se žalovaný podrobí zahájenému řízení (čl. 24 Nařízení Brusel I).¹⁵⁶ Někdy je toto ustanovení označováno jako konkludentní dohoda o volbě soudu¹⁵⁷ či tzv. tichá prorogace.¹⁵⁸

V současně platném Nařízení Brusel I se na rozdíl od znění Návrhu¹⁵⁹ nenachází ustanovení o tom, že by žalovaná tzv. slabší strana měla být upozorněna na možnou nepřislušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno. Tato úprava je vlastní např. německému civilnímu právu procesnímu, kdy v případě chybějícího poučení žalovaného, není možné takto založit soudní pravomoc jinak nepřislušného soudu.¹⁶⁰

Pokud silnější strana sporu podá u nepřislušného soudu žalobu proti pojistníkovi, pojištěnému, oprávněnému, poškozenému, spotřebiteli nebo zaměstnanci (slabší straně) a ten se řízení účastní, aniž by namítal nepřislušnost soudu, soud svou příslušnost ex officio nepřezkoumává. Tato povinnost je soudu dána z úřední povinnosti pouze u pravomoci výlučné upravené čl. 22 a čl. 26 odst. 1 v případě, kdy se žalovaný řízení neúčastní, ačkoliv ve smyslu čl. 26 odst. 2 mohl obdržet návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost v dostatečném předstihu, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem.¹⁶¹ České procesní právo obecně vychází z toho, že soud na prvním místě musí zkoumat, je-li dána jeho pravomoc, a teprve poté, co zjistí, že jeho pravomoc dána je, činí další úkony. Jedná se tedy o určitý průlom do praxe českých soudů.¹⁶² Dnes však lze říci, že uvedené pravidlo se již do aplikační praxe českých soudů dostalo.¹⁶³

¹⁵⁶ GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 124.

¹⁵⁷ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 2019.

¹⁵⁸ KYSELOVSKÁ, T., *cit.* 57, str. 32.

¹⁵⁹ Viz čl. 24 odst. 2 Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters (Recast), Brussels, 1.June 2012, COM (2010) 748/3, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st10/st10609.en12.pdf>>.

¹⁶⁰ Srov. ustan. §39 ZPO, § 504 ZPO - tzv. rügelose Einlassung.

¹⁶¹ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 2919.

¹⁶² PAUKNEROVÁ, M. Evropské mezinárodní civilní procesní právo (Brusel I, Brusel IIa) a mezinárodní civilní procesní právo České republiky – vybrané otázky. *Právní fórum*, Příloha. 2006, č. 4, str. 48.

¹⁶³ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.10.2010, sp. zn. 4 Nd 255/2010; Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.9.2008, sp. zn. 29 Nd 336/2007; Usnesení Krajského soudu Hradec Králové ze dne 29.10.2007, sp. zn. 5 C 323/2006-22 29.10.2007.

V zájmu ochrany slabší strany by se však dalo proti aplikaci čl. 24 Nařízení Brusel I argumentovat tím, že slabší strana nemusí být v době zahájení sporu informována o tom, že je chráněna pravidly obligatorní pravomoci. Touto problematikou se zabývá rozhodnutí SD EU ve věci *Pannon GSM Zrt proti Erzsébet Györfi*.¹⁶⁴ Významným argumentem pro aplikaci čl. 24 je zásada procesní ekonomie. Žalovaný má možnost vznést námitku proti pravomoci soudu a pokud tak neučiní, konkludentně souhlasí s tím, že proti němu bude před daným soudem řízení vedeno.¹⁶⁵ Simon dále uvádí, že takový konkludentní souhlas by navíc bylo možno podřadit pod dohodu po vzniku sporu ve smyslu čl. 17 bod 1, byť by nebyl splněn požadavek formálních náležitostí ve smyslu čl. 23 odst. 1. S tímto tvrzením však nesouhlasím, neboť taková dohoda vyžaduje písemnost a výslovné vyjádření, což by v daném případě splněno nebylo.

Je důležité zmínit, že SD EU se již k dané problematice vyjádřil ve věci *Bilas*¹⁶⁶ v rámci rozhodnutí o předběžné otázce podané okresním soudem v Chebu. Pan Bilas, s bydlištěm na Slovensku, byl žalován pojišťovnou u českého soudu. Nevznesl však námitku proti pravomoci českého soudu. Soud podal předběžnou otázku SD EU, zda má mezinárodní pravomoc v případě, kdy nebyla dodržena pravidla o speciální pravomoci podle oddílu 3 kapitoly II Nařízení Brusel I a žalovaný neuplatnil námitku proti pravomoci soudu. Soud zároveň upozornil, že by v takovém případě rozhodnutí nebylo uznáno v jiném členském státě podle čl. 35 Nařízení Brusel I. SD EU odpověděl, že v tomto případě byla založena pravomoc soudu, protože se nejedná o případ výlučné pravomoci a tudíž není možné aplikovat výjimku stanovenou v čl. 24. Co se týká námítky případného neuznání rozhodnutí, nejedná se o případ čl. 35. V daném případě pravomoc soudu byla založena v souladu s čl. 24 Nařízení Brusel I a tudíž by rozhodnutí bylo vydáno soudem, který měl pravomoc. Nic by tedy nebránilo uznání rozhodnutí v jiném členském státě. SD EU judikoval, že i v případě, kdy u žalovaného nebyla zkoumána jeho vědomost o tom, že svou účastí na soudním jednání může založit

¹⁶⁴ Rozsudek SD EU ve věci *Pannon GSM Zrt proti Erzsébet Györfi*, C-243/08, ze dne 4.6.2009, Sb.s.r. 2009 I-04713.

¹⁶⁵ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 2919.

¹⁶⁶ Rozsudek SD EU ve věci *Česká podnikatelská pojišťovna a.s., Vienna Insurance Group v. Michal Bilas*, C-111/09, ze dne 20. května 2010, Sb.s.r. 2010 I-04545.

pravomoc soudu, není toto překážkou pro aplikaci čl. 24. Povinnost soudu informovat slabší stranu o svých právech z Nařízení Brusel I nevyplývá.¹⁶⁷

Dá se tedy shrnout, že jsou-li splněny podmínky aplikace čl. 24, má tato pravomoc přednost před speciální pravomocí určené podle čl. 15-17. Spotřebitel v tomto případě není chráněn žádným zvláštním pravidlem.

3.7 Mechanismy ochrany v oblasti uznání a výkonu rozhodnutí pravomoci

V dosavadním výkladu byla představena ochrana spotřebitele v řízení nalézacím, stejný význam má ale i ochrana spotřebitele v řízení o uznání a výkonu zahraničního rozhodnutí. I zde se tudíž vyskytují jistá pravidla na jeho ochranu. Nařízení Brusel I jako „convention double“ sjednocuje vedle pravidel určování soudní pravomoci také otázky uznání a výkonu rozhodnutí (kapitola III). V této oblasti v souladu s motivy zjednodušení a urychlení řízení zavedlo princip automatického uznávání soudních rozhodnutí (čl. 33 odst. 1). „Vzájemná důvěra ve výkon spravedlnosti v rámci Společenství umožňuje, aby rozhodnutí vydaná v kterémkoli členském státě byla bez dalšího uznávána bez potřeby jakéhokoli dalšího řízení, kromě sporných případů.“¹⁶⁸ Podle čl. 35 odst. 3 „nesmí být příslušnost soudu členského státu původu přezkoumávána.“ Všechny předpoklady pro odepření uznání se zásadně přezkoumávají teprve na námitku žalovaného, nikoli *ex offico*.¹⁶⁹ Zároveň musí být splněna podmínka, že žalovaný již v původním řízení vyčerpal všechny možné opravné prostředky.¹⁷⁰ Zásada vzájemné důvěry platí i pro výkon rozhodnutí vydaného v jiném členském státě. Proto je i v případě návrhu na prohlášení vykonatelnosti možné k důvodu neuznání přihlídnout jen na základě opravného prostředku.

¹⁶⁷ SCHNICHEL, D.; STEGE, U. Die Rechtsprechung des EuGH zur EuGVVO. Übersicht über das Jahr 2010, *EuZW*. 2011, č. 21, str. 817; viz také MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P., *cit.* 82, str. 523.

¹⁶⁸ Bod 16 Preambule Nařízení Brusel I.

¹⁶⁹ BOHŮNOVÁ, P.; KAPITÁN, Z. Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti evropského justičního prostoru ve věcech civilních. Část XIV. *Právní fórum*. 2009, č. 6, str. 32. *Simon* však uvádí, že soud může odmítnout uznání tehdy, vyplývají-li důvody pro neuznání přímo z rozhodnutí samého nebo jsou-li soudu známy z jeho činnosti. SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 2989.

¹⁷⁰ GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 690.

3.7.1 Důsledky porušení předpisů o speciální pravomoci

Výjimku z výše zmíněného zákazu přezkumu soudní příslušnosti dle čl. 35 odst. 3 Nařízení Brusel I si vyžádala právě ochrana slabší strany. Porušení pravidel o soudní pravomoci/příslušnosti v oddílech věcí pojistných a spotřebitelských je důvodem pro neuznání rozhodnutí podle čl. 35 odst. 1. Toto porušení je navíc nutné zkoumat z úřední povinnosti a podle gramatického výkladu je důvodem k neuznání rozhodnutí i v případech, kdy spotřebitel vystupoval v pozici žalobce či v případech, kdy porušení pravidel o soudní pravomoci bylo ve výsledku v jeho prospěch.¹⁷¹ Dle teleologického výkladu by však ustanovení čl. 35 odst. 1 mělo zasahovat pouze, je-li spotřebitel v postavení žalovaného. Soudce přezkoumává pouze dodržení pravidel pro určení mezinárodní pravomoci nikoli již pro určení místní příslušnosti soudu. Místní nepřislusnost tedy nezakládá překážku.¹⁷² Pro porušení pravidel o soudní pravomoci ve věcech individuálních pracovních smluv není v současném znění Nařízení Brusel I stanovena obdobná sankce jako u věcí pojistných a spotřebitelských (čl. 35 odst. 1 Nařízení Brusel I). Vzhledem ke skutečnosti, že v pracovních věcech podávají žaloby zejména zaměstnanci, byl by důvod neuznání rozhodnutí v rozporu s jejich zájmy.¹⁷³ V Návrhu je však již působnost ustanovení rozšířena i na zaměstnance.¹⁷⁴

Ve fázi výkonu rozhodnutí (čl. 38-52) je v současném znění Nařízení Brusel I stále zachováno řízení o prohlášení vykonatelnosti. Rozhodnutí je podle čl. 41 vykonatelné, jakmile jsou splněny formální náležitosti uvedené v čl. 53, aniž by bylo přezkoumáváno podle čl. 34 a 35. Zde nenajdeme žádnou specifickou ochranu spotřebitele. Obecná ochrana spočívá v tom, že proti rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti může kterákoliv strana podat opravný prostředek. Soud zamítne nebo zruší prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí pouze na základě některého z důvodů uvedených v člancích 34 a 35.

¹⁷¹ KLEINKNECHT, A., *cit.* 48, str. 145

¹⁷² GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 345.

¹⁷³ SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit.* 10, str. 2918-2919. Shodně GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 686.

¹⁷⁴ Viz. *cit.* 79.

3.8 Revize Nařízení Brusel I a její dopady na oblast ochrany slabší strany

V roce 2010 předložila Evropská Komise návrh změn Nařízení Brusel I.¹⁷⁵ Při koncipování změn vycházela Komise z výsledků několika studií, zejména z Heidelberské zprávy.¹⁷⁶ Politicky významné změny se týkají odstranění řízení o prohlášení vykonatelnosti. Stejně jako je tomu v Nařízení o výživném¹⁷⁷ a třech dále představených nástrojích¹⁷⁸, je také pro Nařízení Brusel I navrhováno odstranění institutu doložky vykonatelnosti. Koncepční změny chtěla Komise prosadit také u pravidel určování soudní pravomoci. Původně měla být působnost Nařízení Brusel I rozšířena i na žalované ze třetích zemí.¹⁷⁹ Důvodem sjednocení i těchto procesních pravidel byla snaha zajistit rovný přístup ke spravedlnosti.¹⁸⁰ Podle současného znění Nařízení Brusel I, nemá-li žalovaný bydliště ve smluvním státě, soudní pravomoc se určí dle práva smluvního státu, v němž se řízení vede. Toto potvrdil také SD EU.¹⁸¹ Tato pravidla jsou v každém členském státě koncipována jinak, v některých členských státech často spíše extenzivně ve srovnání s pravidly Nařízení Brusel I. Bylo tedy namítáno, že žalovaní s bydlištěm mimo EU jsou oproti těm s bydlištěm v některém z členských států, diskriminováni.¹⁸² Navrhované rozšíření pravidel Nařízení Brusel I i na žalované ze třetích států se však setkalo s kritikou.¹⁸³ Podle nejnovějšího znění Návrhu se tak tento koncept podařilo prosadit v oddíle o spotřebitelských smlouvách a u části pravidel upravujících nároky z pracovních smluv. Změna čl. 4 Návrhu tak bude

¹⁷⁵ Zelená kniha o posouzení nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, KOM(2009) 175 v konečném znění [online].

¹⁷⁶ Heidelberská zpráva [online] Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf>.

¹⁷⁷ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

¹⁷⁸ Evropský exekuční titul, evropský platební rozkaz, evropské řízení o drobných pohledávkách.

¹⁷⁹ V původním znění Návrhu měl být čl. 4 úplně zrušen. Srov. *Proposal for a Regulation of a European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters. Recast*, Brussels, 14.12.2010, COM (2010) 748 final [online]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/com_2010_748_en.pdf>.

¹⁸⁰ Více k důvodům srov. MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P., *cit.* 82, str. 86-88; viz. také SVOBODOVÁ K., KYSELOVSKÁ T. Osobní působnost nařízení Brusel I. ve světle probíhající revize. In COFOLA 2011. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/normotvorba/Svobodova_Klara_6083.pdf>.

¹⁸¹ Rozsudek SD EU ve věci Wolfgang Brenner a Peter Noller v. Dean Witter Reynolds Inc., C-318/93, ze dne 15.9.1994, Sb.s.r. 1994 I-04275.

¹⁸² BOGDAN, M. *Concise Introduction to EU Private International Law*. Groningen: Europa Law Publishing, 2006, str. 44.

¹⁸³ Kriticky bylo nahlíženo především na důsledky v oblasti uznání a výkonu rozhodnutí a také v oblasti výlučné pravomoci. MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P., *cit.* 82, str. 88.

v této oblasti asi tou nejvýznamnější.¹⁸⁴ Slabší smluvní straně podle čl. 4a by měla být poskytnuta možnost vést soudní řízení ve své vlastní zemi i v případě, že žaluje smluvního partnera, který má bydliště mimo EU. Předlohou pro novou úpravu v této oblasti bylo Nařízení o výživném.¹⁸⁵ Nařízení o výživném obsahuje ustanovení, podle kterého je možné v určitých případech žalovat žalovaného také tehdy, nemá-li bydliště na území některého ze členských států.¹⁸⁶

Obavy vyvolávalo zavedení tohoto nového institutu především v oblasti pojišťovacích smluv, kdy také poškozený mohl získat právo žalovat v místě svého bydliště. Snad také proto v konečném znění návrhu v oddíle upravujícím problematiku pojišťovacích smluv toto rozšíření na žalované ze třetích států nenajdeme. Problematika přímých žalob poškozeného byla podrobně rozebrána v rozhodnutí SD EU ve věci *Odenbreit*.¹⁸⁷ Kriticky se pohlíželo na nezbytnost nové úpravy z hlediska poškozeného, který se nenachází ve vztahu k pojistiteli ve smluvním vztahu. Soud v místě bydliště poškozeného, by tak zpravidla musel aplikovat cizí právo.¹⁸⁸

Evropský hospodářský a sociální výbor ve své Zelené knize¹⁸⁹ navrhuje změnit čl. 6 odst. 1 tak, aby bylo umožněno podávat hromadné žaloby spotřebitelů a žaloby na náhradu škody při porušení předpisů soutěžního práva EU.

Další novinkou s cílem posílit ochranu slabší strany by měla být úprava, podle níž budou národní soudy povinny informovat osobu chráněnou v odd. 3-5 Nařízení Brusel I o právních následcích v případě, kdy by mělo dojít k založení soudní pravomoci podřízením se pravomoci soudu.¹⁹⁰

¹⁸⁴ Srov. čl. 4a Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters (Recast), Brussels, 1. June 2012, COM (2010) 748/3, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st10/st10609.en12.pdf>>.

¹⁸⁵ Srov. bod 15 Preamble Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

¹⁸⁶ MANSEL, H.P.; THORN, K.; WAGNER, R. *Europäisches Kollisionsrecht 2011: Gegenläufige Entwicklungen*, *IPRax*. 2012, č. 1. str. 5 – 24.

¹⁸⁷ Rozsudek SD EU ve věci *FBTO Schadeverzekeringen NV v. Jack Odenbreit*, C-463/06 ze dne 13. prosince 2007 C, Sb.s.r. 2007 I-11321.

¹⁸⁸ Více k problematice přímých žalob poškozeného MICHA, M. *Der Klägergerichtsstand des Geschädigten bei versicherungsrechtlichen Direktklagen in der Revision der EuGVVO*. *IPRax*. 2011, č. 2. str. 121-124.

¹⁸⁹ Zelená kniha o posouzení nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, KOM(2009) 175 v konečném znění, str. 10.

¹⁹⁰ Viz nové znění čl. 24 Návrhu. Srov. výše zmíněné rozhodnutí SD EU ve věci *Bilas*.

4. Zvláštní ochrana dle Bruselské a Luganské úmluvy

4.1 Bruselská úmluva

Jak již bylo zmíněno, v oblasti evropského civilního práva procesního existují vedle nařízení i další instrumenty, jež hrají sjednocující roli, jsou jimi i mezinárodní smlouvy. Bruselská úmluva¹⁹¹, jež byla mezi členskými státy EU nahrazena Nařízením Brusel I (čl. 68 odst. 1), platí nadále ve vztahu k Dánsku.¹⁹²

V oblasti spotřebitelských smluv najdeme v čl. 13 Bruselské úmluvy paralelní ustanovení k čl. 15 Nařízení Brusel I. Pojem spotřebitele je v obou úpravách totožný. Nejvýraznějším rozdílem je však ustanovení čl. 13 odst. 1, bod 3. Vztahuje se totiž pouze na smlouvy, jejichž předmětem je určitá služba nebo dodání zboží. Navíc je zde podmínka, že uzavření smlouvy ve státě bydliště spotřebitele předcházela výslovně spotřebiteli určená nabídka nebo reklama a spotřebitel v tomto státě učinil nezbytné právní úkony směřující k uzavření smlouvy. V souvislosti s rozvojem technologií, kdy místo uzavření smlouvy u elektronických obchodů lze jen těžko určit a také proto, že spotřebitel uzavírající smlouvu na základě reklamy obchodníka v jiném členském státě než ve státě svého bydliště již nebyl chráněn, byla tato úprava nahrazena v Nařízením Brusel I výše rozebranou úpravou čl. 15 odst. 1 Nařízení Brusel I. „Podmínky ukládající jednak podnikateli, aby učinil zvláštní nabídku nebo zaměřil reklamu na členský stát spotřebitele, jednak spotřebiteli, aby v tomto státě uskutečnil právní úkony nezbytné k uzavření smlouvy, tedy unijní zákonodárce nahradil podmínkami, jež se vztahují pouze na podnikatele.“¹⁹³ Věcná a místně situační působnost ustanovení u spotřebitelských smluv byla tedy rozšířena a tím byla posílena ochrana spotřebitele.

Další odlišností je ustanovení čl. 13 odst. 3 Bruselské úmluvy, který stejně jako čl. 15 odst. 3 výslovně vylučuje ze spotřebitelských smluv přepravní smlouvy, avšak nezmiňuje se již o tom, že by smlouva poskytující kombinaci dopravy a ubytování měla být opět zahrnuta. Lze se tedy domnívat, že podle Bruselské úmluvy takovéto smlouvy

¹⁹¹ Úř. věst. C 27, 26. ledna 1998, str. 1.

¹⁹² Srov. bod 21 Preambule Nařízení Brusel I

¹⁹³ Bod 39, Rozsudek SD EU ve věci spojených případů Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller, C-585/08 a C-144/09, ze dne 7. prosince 2010, Sb.s.r. 2010 I-12527

nepatří mezi spotřebitelské smlouvy. Geimer však tvrdí, že i podle Bruselské úmluvy by cestovní smlouvy měly požívat komplexní ochrany.¹⁹⁴

Čl. 14 odst. 1 Bruselské úmluvy neobsahuje ve srovnání s paralelním čl. 16 odst. 1 Nařízení Brusel I určení místní příslušnosti soudu. Spotřebiteli je tedy zaručeno, že může vznést proti svému smluvnímu partneru žalobu ve státě svého bydliště, není již však stanoveno, že takovým soudem bude obecný soud spotřebitele.¹⁹⁵ V těchto případech zasahuje opět národní úprava.¹⁹⁶

Pro srovnání kontextu celkové ochrany slabší strany je ještě třeba zmínit, že oblast individuálních pracovních smluv (oddíl 5 Nařízení Brusel I) jako speciální oblast na ochranu zaměstnance v Bruselské úmluvě není samostatně upravena vůbec.

4.2 Luganská úmluva

Luganská úmluva I¹⁹⁷ byla paralelní úmluvou k Bruselské úmluvě, jež byla uzavřena mezi členskými státy EU a státy EFTA. Později byla tato úmluva nahrazena novou Luganskou úmluvou II¹⁹⁸, jejíž znění odpovídá znění Nařízení Brusel I. Smluvními stranami jsou EU (s výjimkou Dánska), Island, Norsko, Švýcarsko a Dánsko. Důvody vedoucí k jejímu vzniku jsou stejné jako u Bruselské úmluvy. Úzká ekonomická spolupráce států EU se státy Evropského sdružení volného obchodu vyžadovala rovněž spolupráci procesní. Byl tak vytvořen Brusel-Lugano systém¹⁹⁹.

Podle Preambule Protokolu č. 2 o jednotném výkladu Luganské úmluvy II je pro výklad jejích ustanovení příslušný SD EU. Státy se podle zmíněného protokolu zavázaly, že při plném respektování soudní nezávislosti budou usilovat o co možná nejjednotnější výklad ustanovení Luganské úmluvy II s ustanoveními Nařízení Brusel I a budou brát ohled na příslušný výklad SD EU. Obzvláště ve Švýcarsku je však zastáván názor, že pokud jde o rozhodnutí SD EU vydaná do ratifikace Luganské

¹⁹⁴ GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 339.

¹⁹⁵ Tamtéž, str. 343.

¹⁹⁶ Pokud by šlo o případ spotřebitele s bydlištěm v ČR, jenž by na základě spotřebitelské smlouvy žaloval obchodníka s bydlištěm v Dánsku, uplatnilo by se opět ustanovení § 11 odst. 3 OSŘ a o místní příslušnosti by tak rozhodoval Nejvyšší soud.

¹⁹⁷ Úř. věst. L 319, 25. listopadu 1988, str. 9.

¹⁹⁸ Úř. věst. L 339, 21. prosince 2007, str. 3.

¹⁹⁹ Termín převzat z LAYTON, A.; MERCER, H. *European Civil Practice*. London : Sweet & Maxwell, 2004, str. IX.

úmluvy, je třeba je pojmát jako závazný výklad.²⁰⁰ V případě rozhodnutí SD EU vydaných později, která se zakládají na systematickém výkladu v souvislosti s unijním právem, kterým není Švýcarsko vázáno, neexistuje povinnost švýcarských soudů takový výklad následovat. Soudy k němu pouze přihlédnou, nejsou však takovým výkladem vázány.²⁰¹ Soudy smluvních států Luganské úmluvy II, které nejsou členskými státy EU, nemohou předkládat předběžné otázky SD EU. Mohou se ale prostřednictvím svých podání nebo písemných vyjádření na řízení o předběžné otázce podílet, požádá-li členský stát SD EU o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu úmluvy.

Ustanovení týkající se ochrany spotřebitele jsou totožná s ustanoveními Nařízení Brusel I. Také pro výklad ustanovení čl. 15 Luganské úmluvy II je relevantní Společné prohlášení Rady a Komise k čl. 15 Nařízení Brusel I²⁰², jelikož jeho obsah je obsáhle citován v Pocarově zprávě k Luganské úmluvě II.²⁰³

V souvislosti s revizí Nařízení Brusel I lze v budoucnu očekávat i přizpůsobení Luganské úmluvy II.

²⁰⁰ SCHMIDT-PARZEFALL, T. *Die Auslegung des Parallelübereinkommens von Lugano*. Tübingen: Mohr, 1995, str. 68. Srov. také BERTI, S.V.; FURRER, A., GIRSBERGER, D., BUHR A. *Stellungnahme zur Revision des Lugano-Übereinkommens*. Universität Luzern, Fakultät für Rechtswissenschaft, Zentrum für Konflikt und Verfahren. [online] [cit. 20. 10.2012] Dostupné z WWW: <<http://www.unilu.ch/files/Stellungnahme-der-RF-der-Universitaet-Luzern-zur-Revision-des-Lugano-Uebereinkommens.pdf>>

²⁰¹ KROPHOLLER, J.; VON HEIN, J. *Europäisches Zivilprozessrecht – Kommentar zu EuGVO, Lugano Übereinkommen 2007, EuVTVO, EuMVVO und EuGFVO*. Frankfurt am Main: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, str. 80.

²⁰² Viz. cit. 115.

²⁰³ KROPHOLLER, J.; VON HEIN, J., cit. 201, str. 331.

5. Zvláštní ochrana dle ostatních procesních předpisů

5.1 Nařízení o evropském exekučním titulu

Základním cílem Nařízení o EET²⁰⁴ je urychlení řízení skrz potvrzení soudního rozhodnutí jako evropského exekučního titulu ve státě vydání a jeho následný výkon bez potřeby zavedení exequaturního řízení. Pro evropský exekuční titul není vyžadováno výslovné uznání a na evropský exekuční titul se hledí jako na tuzemský exekuční titul. Jde o instrument, jenž je paralelní k Nařízení Brusel I²⁰⁵, avšak nejvýznamnější změnou ve srovnání s Nařízením Brusel I je, že vykonatelnost cizím soudním rozhodnutím nepropůjčují vnitrostátní soudy ve státě výkonu rozhodnutí, ale již soudy ve státě původu rozhodnutí.²⁰⁶ Do českého OSŘ bylo na základě tohoto nařízení vloženo ustanovení § 200ua upravující řízení o potvrzení evropského exekučního titulu. Spočívá ve vydání usnesení, kterým soud EET potvrdí. Často se bude jednat o platební rozkazy, rozsudky pro uznání a rozsudky pro zmeškání, splní-li podmínky stanovené v čl. 6 Nařízení o EET a za předpokladu, že předcházející řízení odpovídalo „minimálním normám“ (čl. 12-19 Nařízení o EET).

O evropský exekuční titul jde v případech, kdy dlužník pohledávku výslovně uznal v soudním řízení nebo prokazatelně nepopírá svou peněžitou pohledávku co do jejího druhu a výše a věřitel získal proti dlužníkovi buď soudní rozhodnutí, nebo jiný vykonatelný titul založený na výslovném souhlasu dlužníka, jako například smír schválený soudem či ve formě adekvátní veřejné listiny.²⁰⁷ Podstatnou výhodou postupu podle Nařízení o EET oproti Nařízení Brusel I je, že rozhodnutí, jež bylo v některém členském státě potvrzeno jako evropský exekuční titul, je uznáno a vykonáno ve všech ostatních členských státech, aniž by bylo zapotřebí prohlášení o vykonatelnosti a aniž by mohl být proti jeho uznání podán protest. Zatímco v případě postupu podle Nařízení Brusel I je vykonatelnost prohlášena pouze pro území členského státu výkonu

²⁰⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.

²⁰⁵ Některá rozhodnutí mohou být totiž uplatněna podle obou nařízení. Záleží pouze na oprávněném, zda navrhne soudu postup podle Nařízení Brusel I nebo požádá o vydání potvrzení jako EET.

²⁰⁶ BOHŮNOVÁ, P.; KAPITÁN Z., Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*. 2008, č. 6, str. 231.

²⁰⁷ K pojmu nesporný nárok viz čl. 4 odst. 2 a čl. 3 NEET.

rozhodnutí. Vykonávací řízení se pak řídí právem členského státu výkonu a vykonává se za stejných podmínek jako rozhodnutí vydané v členském státě výkonu. Exekuční soud však již nemůže přezkoumávat, zda skutečně nastaly předpoklady pro potvrzení rozhodnutí jako evropský exekuční titul, které stanoví Nařízení o EET. Proti vydání potvrzení evropského exekučního titulu nelze podat žádný opravný prostředek, účastníci však mohou žádat o opravu nebo zrušení potvrzení evropského exekučního titulu.²⁰⁸

Podle čl. 16 odst. 2 Nařízení Brusel I může být žaloba proti spotřebiteli podána pouze u soudu místa jeho bydliště. Nařízení o EET obsahuje k tomuto pravidlu paralelu v čl. 6 odst. 1 písm. d). Jedná-li se o pohledávku vůči spotřebiteli ze vztahu založeného spotřebitelskou smlouvou, je podmínkou pro potvrzení rozhodnutí o nesporném nároku za evropský exekuční titul to, že rozhodnutí bylo vydáno ve státě, v němž má spotřebitel své bydliště podle čl. 59 Nařízení Brusel I.²⁰⁹ Tím je posílena ochrana spotřebitele, který tak může v případě těchto nesporných nároků ignorovat soudní řízení v zahraničí. To však nebrání tomu, aby v zahraničí vydané rozhodnutí proti spotřebiteli bylo vykonáno na základě Nařízení Brusel I.²¹⁰

Pojem spotřebitele podle čl. 6 odst. 1 písm. d) Nařízení o EET je širší než v ustanoveních Nařízení Brusel I, zahrnuje totiž i jiné spotřebitele než spotřebitele podle čl. 15 odst. 1 písm. a)-c) Nařízení Brusel I.²¹¹

Jelikož Nařízení o EET navazuje na Nařízení Brusel I, je nutné obě normy vykládat a aplikovat společně. Určité mechanismy ochrany slabší strany odkazují na Nařízení Brusel I. Jednou z dalších podmínek potvrzení titulu jako evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky je skutečnost, že řízení proběhlo v souladu s pravidly odd. 3 a 6 kapitoly II Nařízení Brusel I.²¹² Zde se jedná o dodržení pravidel o soudní pravomoci ve věcech pojištění a výlučné soudní pravomoci. Významným instrumentem obecně na ochranu dlužníka jsou pak požadavky zakotvené v kapitole III Nařízení o EET. Jedná se o dodržení minimálních norem pro řízení o nesporných nárocích.

²⁰⁸ Srov. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31.8.2010, sp. zn. 30 Co 314/2010 ze dne 31.8.2010

²⁰⁹ BĚLOHLÁVEK, A. J. Evropský exekuční titul *Právní rádce*. 2006, č. 4., str. 4-8.

²¹⁰ BRODEC J., Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz, *Právník* 2005, č. 9, str. 1031.

²¹¹ GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *cit.* 90, str. 340.

²¹² Čl. 6 odst. 1 písm. b) NEET.

5.2 Zjednodušená řízení

Řízení o evropském platebním rozkazu a evropské řízení o drobných nárocích jsou často označovány jako tzv. „zjednodušená“ či „zrychlená“ řízení a z důvodu jejich společného vývoje mají také mnoho společných prvků. Obě nařízení²¹³, jež zavádějí tato řízení, upravují oblast své působnosti ve spojení s Nařízením Brusel I. Výkladové problémy je tedy možné odstranit s odkazem na judikaturu SD EU k Nařízením Brusel I.

Tato řízení jsou určitými alternativami k již existujícím instrumentům, které pro uplatnění nároku nabízí právní řády členských států. Zde je však nutné si uvědomit, že se jedná o v pravém slova smyslu „evropská“ řízení, jejichž výsledkem je také „evropský titul“, nikoliv pouze titul „europeizovaný“, který je nutné prohlásit za vykonatelný podle Nařízením Brusel I či potvrdit jej jako EET.²¹⁴ „Alternativní použitelností se rozumí možnost daná na výběr žalobci, zda zvolí některý ze způsobů stanovených vnitrostátními právními předpisy, nebo bude postupovat podle jednoho z nařízením. V konečném důsledku tak může být spor za stanovených okolností podřízen třem variantám daným na výběr: Nařízením o DPR, Nařízením o DN anebo Nařízením Brusel I. Zjednodušená řízení obsahují mnohá procesní pravidla, která jsou přímo aplikovatelná. Jejich obsah však není zcela komplexní. Proto je nezbytné vyplnit vzniklé mezery uceleným vnitrostátním právem.“²¹⁵

5.2.1 Evropský platební rozkaz

Evropský platební rozkaz může být vydán na žádost jako další prostředek právní ochrany vedle jiných dostupných procesních postupů upravených vnitrostátními právními řády jednotlivých členských států. Jeho využití je dobrovolné a záleží tak na žalobci, zda po zvážení i jiných možností tohoto prostředku využije. V řízení o DPR je odbourána řada procesních formalit, což má za následek zjednodušení a urychlení

²¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu, Úř. v. L 399, 30. prosince 2006, s. 1-32 a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, Úř. v. L 199, 31. července 2007, str. 1-22.

²¹⁴ BOHŮNOVÁ, P.; KAPITÁN Z., *cit.* 206, str. 232.

²¹⁵ DUBA, J. Zjednodušená řízení v evropském justičním prostoru I-III. *Časopis Všechno*. 2012, č. 4, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://casopis.vsehrd.cz/mezinarodni-evropske-pravo/>>.

soudního řízení a především snížení nákladů těchto řízení. Cílem Nařízení o EPR je také umožnit volný pohyb evropských platebních rozkazů.²¹⁶

Soudní pravomoc pro řízení o EPR se určuje dle čl. 2-25 Nařízení Brusel I (čl. 6 odst. 1 Nařízení o EPR). Pojetí spotřebitele podle čl. 6 odst. 2 EPR je stejně jako u Nařízení o EET širší než v ustanoveních Nařízení Brusel I. Ochranným ustanovením pro spotřebitele v postavení žalovaného je zde čl. 6 odst. 2, podle nějž jsou pro nároky vůči spotřebiteli ze smlouvy, která nebyla uzavřena za účelem výkonu jeho podnikatelské nebo profesní činnosti, pravomocné pouze soudy v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště ve smyslu čl. 59 Nařízení Brusel I.

Otázky, které Nařízení o EPR výslovně neupravuje, se budou řídit národním právem.²¹⁷ V českém OSŘ nalezneme promítnutí institutu evropského platebního rozkazu v § 174b. Z aplikační praxe českých soudů lze uvést případ, kdy se jednalo o návrh na vydání evropského platebního rozkazu a mezi smluvními stranami byla sjednána dohoda o tom, že právní vztahy mezi nimi se řídí právním řádem ČR a případné spory budou řešeny českými soudy. Nebyla však dohodou stran založena místní příslušnost konkrétního soudu. Dle § 11 odst. 3 OSŘ přísluší Nejvyššímu soudu rozhodnutí, který soud věc projedná a rozhodne. Jelikož v posuzované věci byla dána pravomoc soudů České republiky, Nejvyšší soud tak přikázal věc soudu místně příslušnému podle místa bydliště žalobce.²¹⁸ Je však nutné podotknout, že v uvedeném sporu se nejednalo o spotřebitelský vztah. Žalobkyní byla obchodní společnost se sídlem v ČR a žalovanou obchodní společnost se sídlem v Irsku. V případě spotřebitelského vztahu by zasáhla právě uvedená ochranná ustanovení, podle nichž by pravomocné mohly být pouze soudy v členském státě spotřebitelova bydliště.

5.2.2 Řízení o drobných nárocích

Nároky, které uplatňují spotřebitelé, se často označují jako tzv. drobné. V této oblasti sehrává unifikující úlohu Nařízení o drobných nárocích²¹⁹. Toto nařízení si

²¹⁶ SMOLÍK, P. Řízení o vydání evropského platebního rozkazu. *Právní fórum*. 2009, č. 12, str. 518, ASPI ID: LIT34556CZ

²¹⁷ Např. otázky způsobilosti být účastníkem řízení, procesní způsobilosti atd. SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol., *cit. 10*, str. 1168.

²¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. 4 Nd 260/2011

²¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Úřední věstník L 199, 31. 7. 2007, str. 1 – 22.

rovněž prostřednictvím zjednodušení procesních pravidel klade za cíl odstranit mnohé z překážek, které odrazují spotřebitele od uplatňování jejich nároků.²²⁰ Drobným nárokem se rozumí nárok do 2000 EUR. Co se týká určení soudní pravomoci, Nařízení o DN ji výslovně neupravuje. Pro určení pravomocného soudu se užije Nařízení Brusel I.

Nařízení o DN sice neobsahuje žádné podobné ustanovení na ochranu spotřebitele jako je čl. 6 odst. 1 písm. d) Nařízení o EET či čl. 6 odst. 2 Nařízení o EPR, přesto je však spotřebitel, jenž splňuje podmínky čl. 15 Nařízení Brusel I chráněn skrze ustanovení čl. 16 odst. 2 Nařízení Brusel I.²²¹

²²⁰ Srov. překážky uvedené v kap. 3.1.

²²¹ ROTH, H., *cit.* 122, str. 717.

6. Mechanismy ochrany v kolizní úpravě Nařízení Řím I

6.1 Základní charakteristika

Stejně jako Nařízení Brusel I vzniká Nařízení Řím I²²² po přijetí Amsterodamské smlouvy a nahrazuje Římskou úmluvu.²²³ Nařízení Řím I vychází z premisy, podle níž stanovení určitých, předvídatelných a jednotných kolizních pravidel přispívá k volnému pohybu osob, zboží a služeb v rámci členských zemí.²²⁴

6.2 Spotřebitelské smlouvy

Již v bodě 23 Preambule Nařízení Řím I je zmíněno, že pokud jde o smlouvy uzavřené se stranami, které jsou pokládány za slabší, je vhodné je chránit kolizními normami, které jsou příznivější vůči jejich zájmům než obecné normy.

Problematiku spotřebitelských smluv upravuje čl. 6 Nařízení Řím I. Spotřebitel je zde na rozdíl od Nařízení Brusel I výslovně definován jako fyzická osoba. Vymezení okruhu spotřebitelských smluv a činností, v rámci nichž má být spotřebitelská smlouva uzavřena, je v zásadě shodné s Nařízením Brusel I. Zde lze spatřovat významné propojení mezi oběma nařízeními, jež je zdůrazněno také nutností jednotného výkladu.²²⁵ O spotřebitelskou smlouvu podle Nařízení Řím I se jedná v případě, kdy obchodník provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v členském státě, kde má spotřebitel své obvyklé bydliště, nebo se taková činnost na tento členský stát či na několik členských států včetně tohoto státu jakýmkoli způsobem zaměřuje. Pro obě situace platí, že taková smlouva musí spadat do rozsahu těchto činností. Na jakékoliv jiné spotřebitelské smlouvy, které nesplní kritéria uvedená v čl. 6 odst. 1, se užijí obecná pravidla uvedená v čl. 3 a 4. Nařízení Řím I (čl. 6 odst. 4) stejně jako Nařízení Brusel I (čl. 15 odst. 3) obsahuje také výslovné vymezení smluv, na které se spotřebitelská ochrana nevztahuje. U Nařízení Řím I je tento výčet podstatně širší.

²²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy; Úř. věst. L 177, str. 6.

²²³ Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. V České republice vstoupila v platnost dne 1.7.2006 a byla publikována pod č. 64/2006 Sb.

²²⁴ BĚLOHLÁVEK, A. J. Římská úmluva a Nařízení Řím I: komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 18.

²²⁵ Bod 24 Preambule Nařízení Řím I.

Podstatnější rozdíl mezi oběma nařízeními však spočívá v tom, že dle Nařízení Řím I spotřebitel není chráněn v situaci, kdy je mu služba poskytnuta výlučně na území jiného státu. V takovém případě se na něj vztahuje pouze speciální ochrana prostřednictvím ustanovení o soudní pravomoci ve věcech spotřebitelských smluv podle Nařízení Brusel I.²²⁶ Uvedený rozdíl lze prezentovat na zmíněném judikátu SD EU ve věci *Mühlleitner*, kdy spotřebitel na základě „zaměřené činnosti“ obchodníka vycestuje za účelem uzavření smlouvy do zahraničí.

Stejně jako u Nařízení Brusel I je zachována možnost sjednání prorogační doložky (sice jen omezená), tak i v čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I je zachována možnost volby práva. Tato je však omezena tím, že v důsledku volby práva nesmí být spotřebitel zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva na základě čl. 6 odst. 1 Nařízení Řím I jinak použila. Jedná se o tzv. kogentní ustanovení práva státu spotřebitelova obvyklého bydliště. Jde tedy o podstatné zvýhodnění v tom, že na daný právní vztah se bude aplikovat právo, u něhož lze očekávat, že s ním spotřebitel bude nejlépe obeznámen. Kogentní ustanovení by se namísto ustanovení zvoleného práva měla aplikovat pouze tehdy, pokud poskytují vyšší úroveň ochrany než zvolený právní řád.²²⁷ Břicháček se domnívá, že tato kolizní úprava, která vyžaduje použití výhodnějších standardů práva země spotřebitelova bydliště, představuje ve skutečnosti překážku vnitřnímu trhu, neboť tím, že se na spotřebitelskou smlouvu mohou aplikovat dva právní řády, se štěpí rozhodné právo. „O tom, která práva a povinnosti smluvní strany vlastně mají, tedy kterým kogentním normám bude přiznána vyžadovaná ochranná funkce, rozhodne až soud.“²²⁸ V této souvislosti je často namítáno, že uvedená úprava snižuje právní jistotu a míru předvídatelnosti. Břicháček navrhuje úplné uvolnění volby práva ve spotřebitelských vztazích v případě, kdy bude zvoleno rozhodným právem právo některého ze členských států. Poukazuje při tom, že standardy ochrany spotřebitele jsou v jednotlivých členských státech již tak na vysoké úrovni. Trávníčková

²²⁶ TRÁVNÍČKOVÁ, S. Ochrana spotřebitele v závazkových právních vztazích s mezinárodním prvkem uzavíraných přes internet. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2011. roč. 19, č. 2, str. 162. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

< <http://www.law.muni.cz/dokumenty/13236> >.

²²⁷ BŘICHÁČEK, T., *cit.* 113.

²²⁸ TRÁVNÍČKOVÁ, S. The way of protection of the weaker party in Regulation Rom I. In COFOLA 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

< http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2010/files/slabi/Travnickova_Simona__1588_.pdf >

naopak navrhuje buď úplné vyloučení volby práva ve spotřebitelských sporech či posunutí možnosti volby práva až do okamžiku po vzniku sporu.²²⁹

V současné době je připraven Návrh nařízení o společné evropské právní úpravě prodeje²³⁰, jež předložila Komise v říjnu 2011. Jednalo by se o další nástroj pro podporu fungování vnitřního trhu, jež by obsahoval i ustanovení na ochranu spotřebitele. Dohoda o použití CESL by však nepředstavovala volbu rozhodného práva podle nařízení Řím I, jednalo by se pouze o volbu mezi dvěma režimy v rámci rozhodného vnitrostátního práva určeného podle nařízení Řím I.²³¹

6.3 Provázanost s Nařízením Brusel I

Normy upravující pravomoc soudů a uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí jsou úzce spjaty s kolizními normami a rovněž na sebe navazují. Již čl. 81 odst. 2 písm. f) SFEU hovoří v rámci podpory justiční spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem o nezbytnosti přijímání opatření k podpoře slučitelnosti kolizních norem a pravidel pro určení příslušnosti.²³² Kolizní normy upravující problematiku spotřebitelských smluv by měly umožnit snížit náklady na urovnání sporů, které jsou často nízké hodnoty, a zohlednit vývoj technologií umožňujících prodej na dálku. V této souvislosti Nařízení Řím I dále uvádí, že soulad s Nařízením Brusel I vyžaduje, aby byl učiněn odkaz na pojem „zaměřené činnosti“ jakožto podmínka pro použití normy na ochranu spotřebitele a na druhou stranu, aby tento pojem byl shodně vyložen v Nařízení Brusel I.²³³

Propojenost nařízení Řím I a Brusel I zdůraznil také SD EU, jež se ve svém rozhodnutí ve věci *Gabriel*²³⁴ zabýval otázkou výkladu smluvního nároku podle čl. 13 Bruselské úmluvy (nyní článek 15 Nařízení Brusel I). Tehdy SD EU s odkazem na Giuliano-Legardeho zprávu k Římské úmluvě přenesl výklad k pojmu smluvního nároku i na aplikaci Nařízení Brusel I.²³⁵

²²⁹ Tamtéž.

²³⁰ Common European Sales Law, zkr. CESL.

²³¹ BŘICHÁČEK, T *cit. 113*.

²³² PAUKNEROVÁ, M., *cit. 4*, str. 8-9.

²³³ Bod 24 Preambule Nařízení Řím I.

²³⁴ Rozsudek SD EU ve věci Rudolf Gabriel, C-96/00, ze dne 11. července 2002, Sb.s.r. 2002 I-06367; blíže k tomuto a dalším souvisejícím rozhodnutím srov. BOGDAN, M.; MAUNSBACH, U. *EU Private Intenational Law: An EC Court Casebook*. Groningen: Europa Law Publishing, 2006. str. 224-227

²³⁵ PAVLOVÁ, B., VALDHANS, J., *cit. 58*, str. 165.

Lze tedy shrnout, že jak v oblasti úpravy kolizní, tak v oblasti úpravy procesní, se u spotřebitelských smluv objevují obdobné ochranné mechanismy. U obou nařízení lze tak nalézt omezení autonomie vůle stran. Společná je také vazba na právní řád blízký a předvídatelný pro spotřebitele.²³⁶ Je nutné však dodat, že procesní úprava nabízí větší míru předvídatelnosti a právní jistoty pro obě smluvní strany, zatímco kolizní úprava je díky své roztržitosti pro smluvního partnera spotřebitele nepřehledná.

²³⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *Závazky ze smluv a jejich právní režim: (se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, str. 147.

7. Mechanismy ochrany v českém mezinárodním právu soukromém

V případech, kdy určitý vztah s mezinárodním prvkem nespadá do rozsahu působnosti evropských nařízení a také na otázky výslovně jimi neupravené, se aplikují ustanovení národního právního řádu.²³⁷ V ČR se tedy v takových situacích aplikuje současný ZMPSaP. Z důvodu rozsáhlé unifikace kolizních i procesních norem se však tento předpis uplatní pouze v nemnoha případech.

Současný ZMPSaP neobsahuje výslovnou úpravu na ochranu spotřebitele ani v úpravě kolizní ani v úpravě procesní. V kolizní oblasti se na spotřebitelské smlouvy uplatňuje § 9 a § 10 současného ZMPSaP. V procesní oblasti má stěžejní roli § 37, podle jehož odst. 1 je pravomoc českých soudů v majetkových sporech dána, je-li dána podle českých předpisů jejich příslušnost. Možnost prorogace v majetkových sporech upravují § 37 odst. 2 a 3 současného ZMPSaP. Obecná ochrana spotřebitele tak spočívala pouze v případné aplikaci výhrady veřejného pořádku.

Nový ZMPS vychází v souladu s evropskou úpravou mimo jiné také z principu, že tam, kde je to žádoucí a považováno za společensky nezbytné, má chránit i osoby ve slabším postavení vůči druhé straně tak, aby byla vyrovnána faktická nerovnost stran v některých soukromoprávních poměrech a takové osoby nebyly zbaveny zvláštní ochrany stanovené v předpisech státu, v němž žijí a na kterou spoléhají, a to i když samy svým projevem vůle mají vliv na výběr použitelného práva nebo na výběr soudu.²³⁸ V systematice nového ZMPS je rovněž promítnuto úzké sepětí norem kolizních a norem procesních. Úpravy jednotlivých druhů soukromoprávních poměrů tedy obsahují jak problematiku procesní, tak problematiku kolizní.

Spotřebitelská ochrana je systematicky zařazena k ustanovením Hlavy XI o závazkových právech. Výslovně je zde v § 84 zakotveno, že „ustanovení této hlavy se použijí v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie a mezinárodní smlouvy. Úprava v této hlavě se omezuje na otázky, které nespádají do rozsahu působnosti těchto předpisů a smluv, ledaže tyto předpisy a smlouvy připouštějí úpravu

²³⁷ Opomímám zde rozbor problematiky postavení mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána. Blíže k jejich postavení viz. KUČERA, Z., *cit.* 7, str. str. 55-56.

²³⁸ Důvodová zpráva k zákonu o mezinárodním právu soukromém ze dne 18.5.2011, str. 6. [online] [cit. 10.11.2012]. Dostupné z WWW: Dostupné z: <http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_mezprav.pdf>

v tomto zákoně.“ V procesních ustanoveních této hlavy nenalezneme žádné pravidlo, které by spotřebiteli umožňovalo žalovat svého smluvního partnera v místě svého bydliště tak, jak to upravuje čl. 16 odst. 1 Nařízení Brusel I pro případ, kdy má i smluvní partner spotřebitele bydliště v některém členském státě. Absence takového pravidla však bude napravena, neboť po schválení Návrhu dojde k rozšíření působnosti Nařízení Brusel I a do českého právního řádu se dostane již zmíněná úprava umožňující spotřebiteli žalovat i smluvní partnery ze třetích zemí. Speciální pravidlo pro spotřebitelské smlouvy obsahuje v novém ZMPS pouze § 86 odst. 1, který upravuje sjednání příslušnosti zahraničního soudu. Ve věcech spotřebitelských smluv je ujednání přípustné jen po vzniku sporu nebo jestliže umožňuje pouze spotřebiteli (nikoli tedy jeho smluvní straně) zahájit řízení u soudu jiného státu. Bude však záležet na úpravě platné v cizím státě, zda na základě dohody stran podle tohoto ustanovení bude skutečně založena pravomoc jeho soudů. § 86 odst. 2 nového ZMPS pak řeší situace, kdy může český soud věc projednat i přesto, že byla sjednána příslušnost zahraničního soudu (např. odmítne-li zahraniční soud se věcí zabývat).²³⁹

Obligační statut v případě chybějící volby rozhodného práva je určen na základě principu nejvyšší souvislosti (§ 87 odst. 1 nového ZMPS). I zde však z tohoto obecného pravidla nalezneme výjimku ve prospěch spotřebitele. „Pokud právní poměr založený spotřebitelskou smlouvou úzce souvisí s územím některého členského státu Evropské unie, nemůže být spotřebitel zbaven ochrany příslušející mu podle českého práva, jestliže řízení probíhá v České republice, i když pro smlouvu bylo zvoleno nebo i jinak se má použít právo jiného než členského státu Evropské unie.“ (§ 87 odst. 2 nového ZMPS). Speciální ochranná ustanovení pak obsahuje ještě § 87 odst. 4, který se týká smluv o dočasném užívání ubytovacích zařízení (*timeshare*) a jenž transponuje čl. 12 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES.²⁴⁰ Dá se říci, že zmíněná úprava kolizněprávní ochrany spotřebitele koresponduje s úpravou evropskou zmíněnou výše v pojednání o Nařízení Řím I. Specifikace ochrany příslušející spotřebiteli podle českého práva bude vycházet rovněž z evropských norem.

²³⁹ Tamtéž, str. 33.

²⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (*timeshare*), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně.

Pro dokreslení je třeba zmínit ještě obecnou ochranu pomocí tzv. imperativních norem upravenou v § 3 nového ZMPS. Imperativní normy je nutné v mezích jejich předmětu úpravy použít vždy bez ohledu na to, kterým právním řádem se řídí právní poměry, v nichž se projeví účinky použití takových ustanovení. V této souvislosti lze mezi taková ustanovení zařadit i ustanovení na ochranu spotřebitele (např. zákon 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru), jestliže mají být použity v souladu s nařízením Řím I.²⁴¹

V nastíněném srovnání stávající úpravy a nové úpravy ZMPS z pohledu ochrany spotřebitele tak můžeme vidět značný posun. Výslovná úprava ochrany spotřebitele je totiž zmíněna až v novém ZMPS a je výrazem současných evropských tendencí. Zřetelnější je také provázanost procesních a kolizních pravidel. Ve srovnání s výše popsanou evropskou úpravou či úpravou dle švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém²⁴² je česká úprava podstatně méně propracovaná. Tento fakt však nehraje zásadní roli, neboť jak již jsem uvedla, národní úprava se v důsledku stávajících unifikačních procesů uplatní pouze v minimálním počtu případů.

²⁴¹ Důvodová zpráva k zákonu o mezinárodním právu soukromém ze dne 18.5.2011, str. 11. [online] [cit. 10.11.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_mezprav.pdf>

²⁴² Srov. čl. 114, čl. 120 IPRG IN: BUCHER, A. *Internationales Privatrecht*. Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, 2011, str. 30, 32

Závěr

Spotřebitelé se při prosazování svých práv musí vyrovnávat s řadou překážek. Za pomoci představených speciálních procesních pravidel je spotřebiteli, jako slabšímu subjektu, zaručena široká ochrana. Tato pravidla vytváří ucelený systém. V evropském civilním procesním právu se tak dá hovořit o dvoj kolejnosti²⁴³, neboť zde existuje zvláštní „procesní právo pro spotřebitele“.

Rozebrané judikáty ve věci *Mühleitner* a spojených věcech *Pammer a Hotel Alpenhof* mohou dle mého názoru výrazně podpořit procesní ochranu spotřebitele. Ačkoli je často kritizováno, že SD EU stanovil kritéria „zaměření činnosti“ smluvního partnera spotřebitele na členský stát bydliště spotřebitele pouze demonstrativním výčtem, domnívám se, že na druhou stranu lze vyzdvihnout flexibilitu tohoto ustanovení pro aplikační praxi. Shodná formulace v kolizní i v procesní úpravě umožňuje související výklad SD EU uplatnit jak na Nařízení Řím I, tak na Nařízení Brusel I. Lze tedy potvrdit hypotézu, že i procesní ustanovení, zejména díky sjednocení autonomního výkladu pojmů, mají jistě význam pro komplexní ochranu spotřebitele a posílení jeho důvěry v evropský trh. Jedním z hlavních cílů Komise je docílit stavu, kdy nebude záležet na tom, kde se spotřebitel v EU nachází, neboť jeho práva budou všude stejná.²⁴⁴ Dojde-li ke schválení posledního znění Návrhu, bude postavení spotřebitele v evropském civilním právu procesním opět posíleno, neboť působnost Nařízení Brusel I se bude vztahovat i na případy, kdy žalovaný smluvní partner spotřebitele nebude mít bydliště v členském státě EU. Při koncipování pravidel je však nutné dbát na rovnováhu mezi ochranou slabší strany a zásadou smluvní volnosti.

Rozebraná procesní ustanovení týkající se spotřebitelů, doplněná výkladem SD EU mohou působit až příliš ochránářsky. „Zkušenosti z České republiky dokládají, že většinu spotřebitelských sporů představují žaloby podnikatelů vůči spotřebitelům v situacích, kdy spotřebitel není ochoten nebo schopen dostát svým peněžitým závazkům a jen ojediněle se vyskytují případy, kdy žaluje spotřebitel podnikatele. Jde

²⁴³ Termín převzat z ROTH, H., *cit 122*, str. 715.

²⁴⁴ Zelená kniha o přezkumu spotřebitelského *acquis* (předložená Evropskou komisí) [online]. [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/green-paper_cons_acquis_cs.pdf>.

pak spíše o zneužití práva, je-li spotřebiteli poskytována zvláštní ochrana v případě, kdy neodhadne své finanční možnosti a v důsledku toho nedostojí svým finančním závazkům, byly-li mu poskytnuty všechny potřebné informace již při uzavření smlouvy.²⁴⁵ Tato vysoká ochrana spotřebitele se může projevit negativně na hospodářském růstu, neboť odradí podnikatele od uzavírání kontraktů se spotřebiteli z jiných států. Vždyť určitá rizika pro spotřebitele mohou být na druhou stranu vyvážena jinými výhodami a je v zásadě na spotřebiteli, zda se rozhodne je podstoupit.

Paralelně uplatnitelné postupy, jež přináší zmíněné doplňkové instrumenty Nařízení Brusel I pomáhají snížit náklady na urovnávání spotřebitelských sporů, je však zapotřebí zvýšit všeobecnou informovanost o nich. Zavádění zcela alternativních způsobů řešení spotřebitelských sporů může, dle mého názoru, znovu posílit rovnováhu mezi smluvními stranami.

²⁴⁵ BĚLOHLÁVEK, A. J., *cit.* 35, str. 8.

Použitá literatura a prameny

Monografie

BALARIN, J. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Eva Rozkotová, 2011, 239 s. ISBN 978-80-87488-03-4.

BĚLOHLÁVEK, A. J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 595 s. ISBN 978-80-7179-297-0.

BĚLOHLÁVEK, A. J. *Mezinárodní právo soukromé evropských zemí: překlady předpisů mezinárodního práva soukromého s poznámkami a související informace* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. 1262 s. ISBN 978-80-7400-309-7.

BĚLOHLÁVEK, A. J. *Římská úmluva a Nařízení Řím I: komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého*. 1. díl. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1316 s. ISBN 978-80-7400-176-5.

BOGDAN, M. *Concise Introduction to EU Private International Law*. Groningen: Europa Law Publishing, 2006. 220 s. ISBN 90-76871-70-1.

BOGDAN, M.; MAUNSBACH, U. *EU Private International Law: An EC Court Casebook*. Groningen: Europa Law Publishing, 2006. 331 s. ISBN-90-76871-71-X.

BUCHER, A. *Internationales Privatrecht*. Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, 2011. 349 s. ISBN 978-3-7190-3065-0.

FÜHRICH, E. *Reiserecht Handbuch des Reisevertrags-, Reisevermittlungs-, Reiseversicherungs- und Individualreiserechts*. München: C.H. Beck, 2010. 1331 S. ISBN 978-3-406-60413-3.

GEBAUER M., WIEDMANN T. *Zivilrecht unter europäischem Einfluss Die richtlinienkonforme Auslegung des BGB und anderer Gesetze - Kommentierung der wichtigsten EU-Verordnungen*. Stuttgart: Richard Boorberg Verlag, 2010. 2437 s. ISBN 978-3-415-04479-1.

GEIMER, R., SCHÜTZE, R., *Europäisches Zivilverfahrensrecht: Kommentar zur EuGVVO, EuEheVO, EuZustellungsVO, EuInsVO, EuVTVO, zum Lugano-Übereinkommen und zum nationalen Kompetenz- und Anerkennungsrecht*. 3. vyd. München, C.H. Beck, 2010. 1973 s. ISBN 978-3-406-58353-7.

GRUNSKY, W.; STÜRNER, R.; WALTER, G.; WOLF, M. *Wege zu einem europäischen Zivilprozessrecht*, Tübingen : Mohr, 1992. 148 s. ISBN 3-16-145966-0.

HOFFMANN, B.; KRONKE, H.; *Grenzen überwinden: Prinzipien bewahren. Festschrift für Bernd von Hoffmann zum 70. Geburtstag am 28. Dezember 2011*. Bielefeld : Gieseking, 2011. 1124 s. ISBN: 978-3-7694-1094-5.

KROPHOLLER, J.; VON HEIN, J. *Europäisches Zivilprozessrecht – Kommentar zu EuGVO, Lugano Übereinkommen 2007, EuVTVO, EuMVVO und EuGFVO*. Frankfurt am Main: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011. 1328 s. ISBN 978-3-8005-1508-0.

KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 462 s. ISBN 978-80-7239-231-5.

KLEINKNECHT A. *Die verbraucherschützenden Gerichtsstände im deutschen und europäischen Zivilprozessrecht*. Berlin : Lit Verlag, 2007. 279 s. ISBN: 978-3-8258-9542-6.

KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní soudnictví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 120 s. ISBN 978-80-210-5581-0.

LAYTON, A.; MERCER, H. *European Civil Practice*. (Vol. 1) London : Sweet & Maxwell, 2004, 1460 s. ISBN 0-421-60860-9.

MAGNUS, U.; MANKOWSKI, P.; *Brussels I Regulation*. München: Sellier-European Law Publishers, 2012. 972 s. ISBN 978-3-86653-142-0.

MAYR G., *Europäisches Zivilprozessrecht*. Wien: Facultas.wuv., 2011, 382 s., ISBN 978-3-7089-0500-6.

PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 409 s. ISBN 978-80-7400-034-8.

RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozeßrecht: Kommentar*. München: Sellier-European Law Publishers, 2004, 1075 s. ISBN 3-935808-08-9.

ROZEHNALOVÁ, N. *Závazky ze smluv a jejich právní režim: (se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 272 s. ISBN 978-80-210-5240-6.

ROZEHNALOVÁ, N.; TÝČ, V. *Evropský justiční prostor (v civilních otázkách)*. 2. nezměněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 401 s. ISBN 802104053X.

SELUCKÁ, M. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-037-9.

SCHLOSSER, P. *EU-Zivilrecht*. München: C.H.Beck, 2009, 3. erweiterte Auflage. 523 s. ISBN 978-3-406-56536-6.

SCHMIDT-PARZEFALL, T. *Die Auslegung des Parallelübereinkommens von Lugano*. Tübingen: Mohr, 1995. 129 s. ISBN 3-16146450-8.

SIMON P. /DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3392 s. ISBN 978-80-7400-107-9.

WINTEROVÁ, A. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha : Linde, 2011. 712 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

Odborné články a příspěvky

BĚLOHLÁVEK, A. J. Evropský exekuční titul *Právní rádce*. 2006, č. 4., s. 4-8
Dostupné z WWW: <http://pravniciradce.ihned.cz/c4-10078260-18321110-F00000_d-evropsky-exekucni-titul> [cit.20.10.2012].

BĚLOHLÁVEK, A. J. Návrhy Evropské komise ohledně alternativního řešení spotřebitelských sporů. *Právní rádce*. 2012, č. 2, str. 28-31.

BĚLOHLÁVEK, A. J. Spotřebitelská smlouva z pohledu mezinárodního práva soukromého. *Právní rádce*. 2005, č. 8, str. 4.

BERGER M. Zur. Entwicklungen im Internationalen Privatrecht und im Verbraucherschutz. *ZEuP*. 2009, č. 3, str. 451-455.

BOHŮNOVÁ, P.; KAPITÁN Z., Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*. 2008, č. 6, str. 228-235.

BONČKOVÁ, H.; ŽONDRA M., Aplikace práva českými soudy v soukromoprávních věcech 2004-2008. *Právní fórum*. 2011, č. 2, str. 45.

BRODEC J., Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz, *Právník*. 2005, č. 9, str. 1025-1039.

BŘICHÁČEK, T. Kolizní úprava spotřebitelských smluv – aktuální otázky. Seminář (Fórum CPK) dne 11. 10. 2012, Právnická fakulta, UK.

BOHŮNOVÁ, P.; KAPITÁN, Z. Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti evropského justičního prostoru ve věcech civilních. Část XIV. *Právní fórum*. 2009, č. 6, str. 29-32.

DUBA, J. Zjednodušená řízení v evropském justičním prostoru I-III. *Časopis Všeprd*. 2012, č. 4. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://casopis.vseprd.cz/mezinarodni-evropske-pravo/>>.

GEBAUER, M. Die deutsche Rechtsprechung auf dem Gebiet des Internationalen Privatrechts im Jahre 2003-2007. Tübingen 2005-2009, *RechtsZ*. 2011, č. 3 str. 692.

HEIDERHOFF, B. Nationaler Verbrauchergerichtsstand nach der Brüssel I. *IPRax*. 2006, č. 6, str. 612.

HESS, B. Die Reform der EuGVVO und die Zukunft des Europäischen Zivilprozessrechts. *IPRax*. 2011, č. 2, str. 125-130.

FIALA, J.; HURDÍK, J., et al. Působení práva EU ve sféře českého občanského práva hmotného a procesního a práva rodinného. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2011, roč. 19, č. 4, str. 341-345.

CHLEBCOVÁ, R. Kolizně právní zajištění evropské úrovně ochrany spotřebitele: Ochranná ustanovení směrnic. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2007, roč. 15, č. 4, s. 360-364. ISSN 1210 – 9126.

CHLEBCOVÁ, R. Ochrana spotřebitele v evropském mezinárodním právu soukromém. Evropské mezinárodní právo soukromé. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva. [online] [cit.20.10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/13.html>>.

LÜTTRINGHAUS J., Verboten des internationalen Arbeitsrecht Auslegungszusammenhang unter Rom I: Das bei „mobilen Arbeitsplätzen“ anwendbare Recht und der Auslegungszusammenhang zwischen IPR und IZVR. *IPRax*. 2011, č. 6, Str. 554-559.

LYČKA M., Pammer: Internetová nabídka směřuje na konkrétní členský stát, když... *Jurisprudence* 2011, č. 3, str. 27-32.

MANSEL, H.P.; THORN, K.; WAGNER, R. Europäisches Kollisionsrecht 2011: Gegenläufige Entwicklungen, *IPRax*. 2012, č. 1, str. 1-31.

MANKOWSKI, P. Autoritatives zum „Ausrichten“ unternehmerischer Tätigkeit unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO. *IPRax*. 2012, č. 2, str. 144-154.

MICHA, M. Der Klägergerichtsstand des Geschädigten bei versicherungsrechtlichen Direktklagen in der Revision der EuGVVO. *IPRax*. 2011, č. 2. str. 121-124.

PAVLOVÁ, B., VALDHANS, J. Evropský justiční prostor ve věcech civilních: Část IV. : Speciální pravomoci podle nařízení Rady ES č. 44/2001/ES. *Právní fórum*. 2005, 2. ročník, č. 5, str. 161-167.

PAUKNEROVÁ, M. Evropské mezinárodní civilní procesní právo (Brusel I, Brusel IIa) a mezinárodní civilní procesní právo České republiky – vybrané otázky. *Právní fórum*, Příloha. 2006, č. 4, str. 45-53.

ROZEHNALOVÁ, N. Evropský justiční prostor ve věcech civilních - nová dimenze mezinárodního práva soukromého a procesního. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: MU Brno. 2011, č. 4, str. 365 – 369.

ROZEHNALOVÁ, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem I. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 4, str. 8-16.

SCHNICHEL, D.; STEGE, U. Die Rechtsprechung des EuGH zur EuGVVO. Übersicht über das Jahr 2010, *EuZW*. 2011, č. 21, str. 817.

STAUDINGER, A.; STEINRÖTTER, B. Europäisches Internationales Zivilverfahrensrecht: Alles „Brüssel“, oder was? *Juristische Arbeitsblätter*, 2012, č. 4, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<http://www.ja-aktuell.de/root/img/pool/verschiedenes/aufsatz_ja_4-2012.pdf>.

SIMON, P.; ŠUK, P. Upravuje Nařízení Brusel I. soudní pravomoc nebo příslušnost? Procesní důsledky odpovědi na tuto otázku. *Právní fórum*, 2008, č. 2.

SMOLÍK, P. Řízení o vydání evropského platebního rozkazu. *Právní fórum*. 2009, č. 12, str. 518, ASPI ID: LIT34556CZ.

SVOBODOVÁ, K.; VALDHANS, J. Judikatura Evropského soudního dvora v oblasti evropského justičního prostoru ve věcech civilních. Část VII. Nařízení Brusel I ve světle judikatury Evropského soudního dvora. *Právní fórum*, 2007, č. 8, str. 269-278.

SVOBODOVÁ K., KYSELOVSKÁ T. Osobní působnost nařízení Brusel I. ve světle probíhající revize. In COFOLA 2011. Brno: Masarykova univerzita, 2011. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/normotvorba/Svobodova_Klara_6083.pdf>.

TRÁVNÍČKOVÁ, S. Ochrana spotřebitele v závazkových právních vztazích s mezinárodním prvkem uzavíraných přes internet. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2011. roč. 19, č. 2, str. 162. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: < <http://www.law.muni.cz/dokumenty/13236> >.

TRÁVNÍČKOVÁ, S. The way of protection of the weaker party in Regulation Rom I. In COFOLA 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2010/files/slabi/Travnickova_Simona__1588_.pdf>.

Kvalifikační práce

SKŘIVÁNKOVÁ, K. *Ochrana spotřebitele v evropském právu*. Brno, 2011. 178 s. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/52793/pravf_d/>.

Internetové zdroje

<www.curia.europa.eu>
<www.eur-lex.europa.eu>
<www.europa.eu>
<www.pravniradce.ihned.cz>
<http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_cs.htm>

Zprávy, posudky

Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém ze dne 18.5.2011, [online] [cit. 10.11.2012].

Dostupné z WWW: <http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_mezprav.pdf>.

Green paper on European Union Consumer Protection, [online] [cit. 20. 10.2012].

Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0531en01.pdf>.

Heidelberská zpráva (Study JLS/2004/C4/03 Report on the Application of Regulation Brussel I in the Member States. Ruprecht-Karls-Universitaet Heidelberg, Institut für Ausländisches und Internationales Privat - und – Wirtschaftsrecht. 2007) [online]

Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf>.

Jenardova zpráva (Report on the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters) [online] [cit. 20. 10.2012].

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1979:059:FULL:EN:PDF>>.

Stanovisko generální advokátky Verici Trstenjak ve spojených věcech C-585/08 a C-144/09, přednesené dne 18. května 2010, [online] [cit. 20. 10.2012].

Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62011CC0190:CS:HTM>>.

Stanoviska generálního advokáta Pedra Cruz Villalóna ve věci C-190/11, přednesené dne 24.května 2012. [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62011CC0190:CS:HTML>>.

Strategie spotřebitelské politiky EU 2007-2013. Sdělení Komise Radě, evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, KOM(2007) 99 v konečném znění, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:

<http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons_policy/doc/cps_0713_cs.pdf>.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru

Alternativní řešení sporů u spotřebitelských sporů na jednotném trhu, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/consumers/redress_cons/docs/communication_adr_cs.pdf>.

Stellungnahme zur Revision des Lugano-Übereinkommens. Universität Luzern, Fakultät für Rechtswissenschaft, Zentrum für Konflikt und Verfahren. [online] [cit. 20. 10.2012] Dostupné z WWW:
<<http://www.unilu.ch/files/Stellungnahme-der-RF-der-Universitaet-Luzern-zur-Revision-des-Lugano-Uebereinkommens.pdf>>.

Priority spotřebitelské politiky 2011 – 2014, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument83648.html>>.

Proposal for a Regulation of a European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters. Recast), Brussels, 14.12.2010, COM (2010) 748 final, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/com_2010_748_en.pdf>.

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters (Recast), Brussels, 1.June 2012, COM (2010) 748, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:
<<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st10/st10609.en12.pdf>>.

Společné prohlášení Rady a Komise k čl. 15 a 73 nařízení č. 44/2001, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_de_declaration.pdf>.

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. Září 2010 o provádění a přezkumu nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (2009/2140(IN)).

Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech [online]. KOM(2009) 174, [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:
<[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2009\)0174/_com_com\(2009\)0174_cs.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2009)0174/_com_com(2009)0174_cs.pdf)>.

Zelená kniha o posouzení nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, KOM(2009) 175 v konečném znění[online], [online] [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:
<<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0175:FIN:CS:PDF>>.

Zelená kniha o přezkumu spotřebitelského acquis (předložena evropskou komisí) [online]. [cit. 20. 10.2012]. Dostupné z WWW:
<http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/acquis/green-paper_cons_acquis_cs.pdf>.

Judikatura

Domáci

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.8.2002, sp. zn. 29 Odo 524/2002.

Usnesení Okresní soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 17 C 77/2008.

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31.8.2010, sp. zn. 30 Co 314/2010 ze dne 31.8.2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.10.2010, sp. zn. 4 Nd 255/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4.11.2010, sp. zn. 4 Nd 327/2010-30.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.9.2011, sp. zn. 4 Nd 260/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2011, sp.zn. 32 Cdo 5208/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.4.2012, sp. zn. 21 Cdo 260/2011.

Usnesení Krajského soudu Hradec Králové ze dne 29.10.2007, sp. zn. 5 C 323/2006-22 ze dne 29.10.2007.

Zahraniční

Německo

BGH 17.9.2008 - III ZR 71/08.

Rakousko

OGH, 20.5.2009, 2 Ob 256/08y.

OGH, 8.9.2009, 1 Ob 158/09f.

OGH, 28.2.2003, 7 Nc 4/03d.

Rozsudky SD EU

Rozsudek SD EU ve věci Andrew Owusu v. N. B. Jackson, jednající pod obchodní firmou "Villa Holidays Bal-Inn Villas", a dalším, C-281/02, ze dne 1. března 2005, Sb.s.r. 2005 I-01383.

Rozsudek SD EU ve věci Česká podnikatelská pojišťovna a.s., Vienna Insurance Group v. Michal Bilas, č. C-111/09, ze dne 20. května 2010, Sb.s.r. 2010 I-04545.

Rozsudek SD EU ve věci Daniela Mühlleitner proti Ahmad Yusufi a Wadat Yusufi, č. C-190/11, ze dne 6. září 2012, nepubl.

Rozsudek SD EU ve věci DIR International Film a další v. Komise, č. C-164/98, ze dne 27. ledna 2000, Sb.s.r. 2000 I-00447.

Rozsudek SD EU ve věci easy Car, č. C-336/03, ze dne 10. března 2005, Sb.s.r. 2005 I-01947.

Rozsudek SD EU ve věci Eurofood IFSC Ltd., č. C-341/04, ze dne 2. května 2006 Sb.s.r. 2006 I-03813.

Rozsudek SD EU ve věci FBTO Schadeverzekeringen NV v. Jack Odenbreit, č. C-463/06 ze dne 13. prosince 2007 C-463/06, Sb.s.r. 2007 I-11321.

Rozsudek SD EU ve věci Francesco Benincasa v. Dentalkit SrL, č. C-269/95, ze dne 3. července 1997, Sb.s.r. 1997 I-03767.

Rozsudek SD EU ve věci Hans-Hermann Mietz v. Intership Yachting Sneek BV, C-99/96 ze dne 27.4.1999, Sb.s.r. 1999 I-02277.

Rozsudek SD EU ve věci Hönig, č. C-128/94, ze dne 19. října 1995, Sb.s.r. 1995 I-03389.

Rozsudek SD EU ve věci Hypoteční banka a.s. proti Udo Mike Lindner, C-327/10, ze dne 17. listopadu 2011, nepubl.

Rozsudek SD EU Johann Gruber v. Bay Wa AG, č. C-464/01, ze dne 20. ledna 2005, Sb.s.r. 2005 I-00439.

Rozsudek SD EU ve věci Korkein hallinto-oikeus - Finsko, č. C-523/07, ze dne 2. dubna 2009, Sb.s.r. 2009 I-02805.

Rozsudek SD EU ve věci Pannon GSM Zrt. v. Erzsébet Sustikné Györfi, č. C-243/08, ze dne 4. června 2009, Sb.s.r. 2009 I-04713.

Rozsudek SD EU ve věci spojených případů Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller, č. C-585/08 a C-144/09, ze dne 7. prosince 2010, Sb.s.r. 2010 I-12527.

Rozsudek SD EU ve věci Peter Engler proti Janus Versand GmbH, č. C-27/02, ze dne 20. ledna 2005, Sb.s.r. 2005 I-00481.

Rozsudek SD EU ve věci Rudolf Gabriel, č. C-96/00, ze dne 11. července 2002, Sb.s.r. 2002 I-06367.

Rozsudek SD EU ve věci Shearson Lehmann Hutton Inc. v. TVB Treuhandgesellschaft für Vermögensverwaltung und Beteiligungen mbH, č. C-89/91, ze dne ze dne 19. ledna 1993, Sb.s.r. 1993 I-00139.

Rozsudek SD EU ve věci Société Bertrand v. Paul Ott KG, č. C-150/77, ze dne 21.  ervna 1978, Sb.s.r. 1978 01431.

Rozsudek SD EU ve věci Verein f r Konsumenteninformation proti Karlu Heinzi Henkelovi,  . C-167/00 ze dne 1. řijna 2002, Sb.s.r. 2002 I-08111.

Rozsudek SD EU ve věci Wolfgang Brenner a Peter Noller v. Dean Witter Reynolds Inc.,  . C-318/93, ze dne 15.9.1994, Sb.s.r. 1994 I-04275.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce *“Nařízení Brusel I a jiné procesní předpisy evropského mezinárodního práva soukromého (z pohledu ochrany spotřebitele)”* úžeji analyzuje pouze spotřebitelskou problematiku v evropském civilním právu procesním. Cílem je rozbor vybraných procesních ustanovení, jež mají sloužit k efektivní ochraně slabší strany – spotřebitele v civilním řízení.

Evropská úprava spotřebitelského práva vykazuje tendenci posilovat právní postavení spotřebitele. Práce osvětluje význam těchto speciálních procesních ustanovení, seznamuje s původními motivy a cíli, které vedly k jejich přijetí a uvedené závěry podkládá poznatky z aplikační praxe a výkladu SD EU. Dá se říci, že tato ustanovení vytváří zvláštní oblast v evropském civilním právu procesním.

Práce je členěna do sedmi kapitol. V úvodu je předestřeno její obsahové vymezení. První kapitola se věnuje europeizaci civilního řízení a slouží k uvedení do problematiky.

Druhá kapitola osvětluje pojetí ochrany spotřebitele v evropském civilním právu procesním. Pojednává o důvodech ke zvláštní ochraně, představuje způsoby řešení spotřebitelských sporů a charakterizuje současné tendence spotřebitelské ochrany.

Třetí kapitola zabývající se zvláštní ochranou spotřebitele dle Nařízení Brusel I tvoří jádro diplomové práce. Obecně je pojednáno o systematické speciálních procesních pravidel, jež chrání slabší stranu. Následně jsou detailněji rozebrána ustanovení upravující spotřebitelské smlouvy. Podrobně je v této části představena judikatura SD EU k aktuální problematice “zaměření činnosti” smluvního partnera spotřebitele. Významná je v této části také podkapitola týkající se Návrhu Evropské komise na revizi Nařízení Brusel I, rozebírající především její dopady na spotřebitelskou oblast.

Čtvrtá kapitola se věnuje Bruselské úmluvě a Lugánské úmluvě II, jež je paralelní úpravou k Nařízení Brusel I.

Následující kapitola představuje doplňkové nástroje Nařízení Brusel I, kterými jsou evropský exekuční titul, evropský platební rozkaz a evropské řízení o drobných nárocích. Opět jsou rozebrána pouze vybraná ustanovení chránící spotřebitele.

Poslední dvě kapitoly se zabývají prolínáním procesní ochrany spotřebitele a kolizní ochrany v Nařízeních Řím I, Brusel I a v českém mezinárodním právu soukromém. Závěr je pojmut jako vlastní hodnocení ochrany spotřebitele v evropském civilním právu procesním.

Abstract

The diploma thesis entitled “*The Brussels I Regulation and Other Procedural Legislation of European Private International Law (with regard to consumer protection)*” as presented focuses in details primarily on the consumer protection under the relevant civil procedural law of the EU. The main objective is to analyse certain provisions of relevant law dealing with the effective protection of the weaker contracting party - consumer.

The European Union's consumer protection legislation tends to strengthen the legal position of a consumer. The thesis underscores the importance of these special provisions, presents the original purposes, which have led to the adoption of them and the deduced conclusions supports by practical examples and by relevant European case law. It might be concluded that these provisions have created a special branch of the European civil procedure law.

The text is divided into seven main chapters. The introduction includes the scope of the topic covered by the thesis. The first chapter is dedicated to the europeanization process of civil procedure and is primarily supposed to introduce the reader into the relevant issues of the thesis.

The second chapter is intended to provide basic information about the conception of consumer protection law within the European context. It deals with reasons for adoption of the special legislation protecting consumers, enumerates the options for peaceful consumer related disputes settlement and presents the recent tendencies thereof.

The core of the thesis is contained in its third chapter related to the special consumer protection under the provisions of the Brussels I Regulation. This chapter introduces the system of special procedural rules protecting the weaker contracting party in general. The in-depth analysis of the contracts where the consumer is a contracting party follows. The CJ EU's case law relating to actual issues is also covered by this chapter. Analysed issues are put within the context of current professional law discussions. In this respect the issues related to the interpretation of the term "pursuance of commercial or professional activities on the member state of consumer“ are encompassed as well. Three crucial relevant cases have been analysed. At the end of

this chapter, the European Commission's proposal for revision of the Brussels I Regulation and its impact on the consumer protection issues is discussed.

The fourth Chapter presents the Brussels Convention and Lugano Convention II, which contains the parallel arrangement in relation to Brussels I Regulation. In the following chapter the complementary legislative instruments of Brussels I Regulation are presented. Inter alia the European enforcement order for uncontested claims, European order for payment procedure and European small claims procedure are analysed mainly from the consumer protection's perspective.

The last two chapters are mainly focused on the comparison of frequently overlapping rules according to the Regulation Rome I and those contained in the Brussels I Regulation and the Czech Private International Law Statute in the field of consumer protection.

The conclusion of this thesis contains evaluation of the current protection of the consumer in the European civil procedural law.

Seznam klíčových slov

Evropské civilní právo procesní

Nařízení Brusel I

Pravomoc ve věcech spotřebitelských smluv

Zaměření profesní nebo podnikatelské činnosti

Keywords

European civil procedural law

Brussels I Regulation

Jurisdiction over consumer contracts

Pursuing commercial or professional activities